



LUNDS
UNIVERSITET

Missionaries in development

A perspective of development on Christian missionaries

Institutionen för kulturgeografi
och ekonomisk geografi
UTVK 02

Höstterminen 2013
Handledare: Yahia Mahmoud

Table of contents

1. Introduction.....	10
1.1 Background.....	10
1.2 The purpose of the essay.....	11
1.3 Methodology.....	12
1.4 The reability of my sources	12
2. Theories in this essay	15
2.1 Freedom, capabilities and development.....	15
2.2 Understanding the two-sided Christian message within mission studies .	16
2.3 Liberation Theology.....	17
2.4 Dependency theory	21
3. Analysing the empirical evidence	23
3.1 Liberation theology in the light of leberation theology	23
3.2 Gospel and contemporary guidelines.....	23
3.3 Interviewing Asta Carlsson.....	27
3.4 Interviewing Kerstin Börjesdotter	30
3.5 Ingegerd Rooth and Marita Johansson.....	33
4. Conclusions of this essay	37
4.1 Missionaries, the Christian impact to development.....	37
4.2 The work of Swedish missionaries	38
4.3 Development trends among missionaries	38
4.4 Positive and negative aspects of methods and theories	39
4.5 Final comments.....	40

Abstract

The main study of missionaries has commonly been practiced within the field of mission study. The impact of missionaries has however not just been within the field of theology since there is a tradition to be a part of a foreign aid as well. This study will through a qualitative approach look closer on this, by interviewing missionaries, and by analysing policy's of the international Christian community. At the theoretical level they form somewhat of a discourse of their own, while in practice the missionaries work side by side with other agents of development. When missionaries no longer are just a theological matter, they also need to be studied from other perspectives. That is the purpose of this essay, to view Swedish missionaries and Christian foreign aid, from the perspective of development studies. Not to grade the work of Swedish missionaries, but to identify them within the development field, as they are a common agent of development abroad.

Abbreviations

IMC	International missionary
NGO	Non governmental organisation
ODA	Official development assistance
PMU	Pingstmissionens utvecklingsamarbete
SIDA	Swedish international development cooperation agency
WCC	World Council of Churches

1. Introduction

1.1 Background

Development practices are a very broad field, being affected from varying parties such as different NGOs, governments and movements. As there are a high number of different actors involved, there are also many different goals and motives behinds it. We have over the years accepted that the bilateral aid is usually not only about creating development, but also deeply affected by politics (Potter: 2008). As late as 2007, over three-quarters of the Official Development Assistance (ODA) are coming from bilateral donors (Ridell, 2008 – s.51). Considering that fact, it is understandable that they also are the ones most consistently investigated.

However, there is an institution that has been a part in the development of nations even before we had nation-states (Harrison, 2003). Yet we do not often discuss churches and missionaries part in development, instead they are being placed under the broad label of NGOs. In general the academic world leaves missionaries to be covered by theology departments under the label mission studies, yet the Swedish International Development Cooperation Agency (SIDA) have had collaborations with organisations such as Pingstmissionens Utvecklingsamarete (The Pingst mission development collaboration, PMU) (SIDA Evaluation, 2005). Accepted by the Swedish Governmental development organisation they also need to be included within the academic field of development studies. They cannot easily be placed under just the theology field, neither just under NGOs. Their complexity is simply to big considering the mixture of religious beliefs and humanitarian assistance. Development studies therefore must give this some attention in order to place it within our own field. By doing so we miss the fact that they are an institution founded on religious beliefs, and how that might affect their aid giving and their motives. This doesn't mean that other NGOs are not influenced from political agendas, but rather that missionaries have a common denominator in their religious foundation that makes them relevant for further studies.

1.2 The purpose of the essay

Before I started with my interview for this study, I explained to the missionary that I had in no ways any interest in trying to value the contributions of their effort. Regarding how my study is presented, I believe I have stayed true to my word. My intentions are instead to study the foreign aid that has been performed by missionaries and under the influence of the Swedish Christian community, from the perspective of development studies. I believe that this subject is not just supposed to be understood from the perspective of mission studies, but is equally concerning to us.

With that said, the main question to answer with this essay will be: “*Are missionaries a subject of development studies*”? It will be studied further through international policies of the Christian community, and the perspective of Swedish missionaries. In order to answer the main question with all of its complexity, I will use the following sub-queries:

1. What is the impact of religion to the missionaries?
2. How do Swedish missionaries work?
3. What trends can be recognized?
4. Is there any parts of the methods practised by missionaries that differs from ordinary aid-giving, and can any of these be identified as strengths or weaknesses?

These questions have been modelled to establish the key aspects of the subject, and to better understand the position of missionaries as agents of development. Christianity and the existence of churches are the core of missionaries, and therefore an important aspect of their work. Missionaries are the ones that are actually practising foreign aid. The trends represent debates and influences from the development field. Finally the methods practised, means simply to see if there is something that stands out compared to ordinary aid-giving, and to compare positive and negative elements.

1.3 Methodology

Based on my questions for this essay I find it necessary to make it a qualitative research. This is because the subject is to find out the role of the missionary in context between the development field and it's church, and not necessarily to measure their progress or the effects that they might have in which a quantitative method would be a much beneficial approach (Desai & Potter, 2006). The *how* and *what* aspect on relations and views are what really matter to my questions, and that's why the qualitative approach are far more adaptable here (Desai & Potter, 2006).

Since the missionaries possess a key position to my essay they also possess an important source. The most effective way to do so will be by performing interviews with missionaries that have experience from the field. I managed to get in contact with four different missionaries, that where interviewed at three interviews. Interviews are a good way to examining processes, motives and reasons behind success and failure (Desai & Potter, 2006), where the two first aspects is the most relevant to be able to answer my questions. I approached the missionaries with a semi-structured interview, to be able to get direct answers as well as finding out what trends and theories the missionaries worked by. If I had used structured interviews I might had risked to lose what trends and theories they talked about, and if I had used unstructured interviews I would perhaps risked not to get my answers at all (Desai & Potter, 2006).

I have also analysed a couple of texts in order to get a good view on this. This includes texts from churches and their missionary organisations, as well as books needed in order to include theories to the essay. This gave me something to value the data from the interviews, but also made it possible for me to further determine the relation between church and missionary (Potter, 2006).

1.4 The reliability of my sources

Gathering my prime data through the interviews, there were small possibilities to check the information presented by comparing what was said with other sources. To some extent I tried to check dates and happenings when I analysed the

transcribed interviews, but it needs to be kept in mind that the data presented has not been able to get confirmed by the receivers of the missionaries aid work. It was a general concern to them that people accused them of imperialistic related work, which means that they could have a defensive approach to questions somewhat related to that.

The text from WCC is published to the public, as well as to other churches. This means that they have it in their interest to make it sound appealing to the public opinion, but since it is also intended to be somewhat of a guideline to churches they also need to make it accurate.

Aldén text is read due to her knowledge of evangelism. There are some uncertainty to what is presented that's not a subject of theological discussions, not that it's necessarily wrong, but rather that it could have gotten a bit of more explaining. Which is why it only should be read as a theological input.

My other literature is written as to be educational at an university level, meaning that it might not include all aspects, but should be processed carefully enough. With the exception of Amartya Sen, who is used to present his theory.

2. Theories in this essay

2.1 Freedom, capabilities and development

Being poor are a concept with a quite undefined meaning. This also means that the target of development and foreign aid can be very different. To be poor can be lack of income, famine, no access to clean water and so on. Different actors do off course define it by different things and their ways to achieve development is due to this also very different. Acknowledging this, I feel that a very broad and including theory is needed in order to get a more fair answer to my questions. Amartya Sen's theories, and especially his capability theory, are a good one in order to look into development from many different aspects. This is cause it focuses more on which capabilities are being strengthened, rather than measure it economically or through different political views.

The basic idea of this is simple, as Sen himself puts it, freedom can be both the means and the goal to development. Since wealth itself is not the same as happiness, he points out that the sole purpose of development should not be economic growth (Sen, 2002). Instead the use of the prosperity is what it allows us to do (Sen, 2002). This doesn't mean however, that famine or economically poverty is not considered a problem. It just means that the focus is at a level where it can recognize in which ways famine and economically poverty actually causes someone to be placed in a condition of poverty (Sen, 2002). Someone that is living with limited freedoms due to financial restrictions, are more likely to accept discrimination, unfair treatment and accept even more limitations to their freedom in order to try to solve their first restriction to freedom. Likewise a woman can live in a home of prosperity, but still feel poor. Since she due to structural and gender based disadvantages is prevented to express her, or maybe enforced to stay with the man that provides the prosperity even if he is a menace

to her and her children (Sen, 2002).

In a way, this makes poverty something quite hard to detect and to define, and it can be hard to measure in what ways something is reducing someone's freedoms. It might even risk placing poverty under a theoretical perspective with very little concrete to make decisions by. Still I do find that it is a good theory to investigate from, just because it is including to what poverty can be such as; structural, gender or political discrimination, famines, lack of incomes, insufficient access to education, all those things limits people possibility to use their own capabilities. Development practices can therefore aim at solving the limitations to any of those, and in the end be considered helping to solve poverty.

2.2 Understanding the two-sided Christian message within mission studies

The church's mission is a two sided one. It consists of the responsibility towards your fellow humans, as well as the call to spread the word of God (Aldén, 2005). It is argued that life itself gives the responsibility to care about each other as it is said: "we are sent to one another" (translated from: "*Vi är sända till varandra*" - Aldén, 2005. p. 12). During the 1960's the International mission council got included to the world council of churches and during the general assembly meeting in Uppsala 1968, it was clear that the purpose with missionaries was to give what the world needed (Aldén, 2005). "*The world sets the agenda of the church*" (Aldén, 2005. p. 31. Translated from: "*världen sätter kyrkans agenda*"), so if people are hungry the church should bring them food, if there is war the church should care for peace. This idea of responsibility is based on the trinity. Ann Aldén is a priest within the church of Sweden, as well as a theology doctor. She argues that this trinity symbolises community, both among humanity, but also between humans and god. Since God is explained to be the agent of mission, and humans is within his community, we are a part of his mission and need to seek to aid our fellow humans within this community (Aldén, 2005).

In 1975, seven years after the general assembly's meeting in Uppsala, as

mentioned above, the tide had changed. The mission debate then instead started to focus on spreading the Christian message. This part of the mission is among the key concepts within the churches. The whole idea is that the gospel is something that the church takes care of, that is needed by the rest of humanity. As Aldén puts it: “*There is someone of whom none talks, unless the Christians tells*” (Translated from: “*Det finns någon om vilken ingen talar, om inte de kristna berättar*” - Aldén, 2005. p. 12), the quote is simple but also important to the church since it is the foundation of how they interpret themselves (Aldén, 2005).

The two aspects of mission mentioned above are referred to as a wider and a delimited form, where the wider interpretation focuses on the need of the world, and the delimited focuses on the Christian message. There is a tension between them, and the focus given to them may change. This does not mean however, that there necessarily is a conflict between them (Aldén, 2005). It is also important to recognize that the world has changed, possibly to the favour of the wider interpretation. Christianity is no longer mostly a European religion; instead it has been a paradigm shift where Christianity is growing the most in Asia, Africa and Latin America (Aldén, 2005). It is no longer missionaries from the industrial world that decides themselves to go to a foreign country where they are to spread the message of gospel to people that never heard it before. Today's missionaries are invited by the local churches, so that when a church is to send out their missionaries, they already know what the receiver is in need of. The idea is also that it is no longer the missionary themselves that govern the project. Instead they are to work under the management of the local church (Aldén, 2005). This means that the Christian message is already established where the missionary gets to go, and that the local church has already requested what they have decided that they need. May it be teachers, doctors, engineers, and so on; they are more likely to have been requested out of the wider interpretation of mission.

2.3 Liberation Theology

Liberation theology is not necessarily a key concern among Swedish missionaries leaving to evangelise abroad, but as a discourse within Christianity, it is most relevant from a development studies point of view. Along with expansion of the

Christian faith, during a wave of nationalism, it was common that the established churches wanted to interpret their own ways of faith and Christian living (Aldén, 2005). In such a grassroots movement Liberation Theology originally rose within Latin America. It is to be seen as bound to the Christian communities, but also in context to the evangelising mission of the church (Rowland, 2007).

During the 1950s different actors talked about the importance of development, a terminology that was to become understood as “aspirations of backward countries which sought to achieve more humane living conditions”, after the Bandung Conference in 1955 (Rowland, 2007. p. 21). It became a common understanding that so called developmentalist policies were needed in order to rescue these countries from their own backwardness (Rowland, 2007). The policies that then applied later got accused to create a disillusion. Emerging from the insight of that disillusion, dependency theory became the tool to use in order to understand the socio-economic situation of Latin America. Growing strong in the 1960s and 1970s, it also became a part of the framework to liberation theology, due to its importance in social analyses (Rowland, 2007).

The concern about the poor was not only within churches in Latin America. It was also in focus among the churches in Europe in the middle of 20th century (Rowland, 2007). The labour movement had there taken a clear estrangement away from the Christian faith, triggering a focus towards the poor within the developing social teachings of the church (Rowland, 2007). In 1962 Pope John XXII, addressed the matter within the Vatican Council. The intention proclaimed where that the churches should be the church of all, and especially a church of the poor (Rowland, 2007). This triggered a debate within the Catholic community, causing a distinction between three different kinds of poverty:

- 1.) Real poverty, defined through the lack of goods required to satisfy the most basic needs of human beings. Commonly referred to as material poverty, and within a direct contradiction of how they interpret the Bible and will of God.
- 2.) Spiritual poverty. Not necessarily to put aside the worldly goods, but rather an attitude of acceptance towards the will of God. Usually with the renunciation of worldly goods as a consequence.

3.) The third and final one is poverty as commitment to be assumed by all Christians, which express itself in solidarity with the poor and in protest against poverty. Comparing this to how Jesus assumes our sins (Rowland, 2007. p. 25-26)

These three definitions later came to be expressed in following sentence: “*Preferential option for the poor*” (Rowland, 2007. p. 27) combining them in a dynamic relation to one and the other, yet more easily distinguished. In that sentence we have three concepts represented through three keywords. *Preferential* refers to the earlier mentioned spiritual child, and the acceptance of God interfering in a Christian life. *Option* is the protest against poverty, the solidarity with the poor and the idea of commitment towards it all. *Poor* is the one closest to the development studies, the victims of material poverty (Rowland, 2007). This has become an orientation for the pastoral activities of the church and a crucial aspect of being a Christian. This is a well-known perspective within most Christian traditions and churches, a spiritually rooted focus on poverty and a main concern within Liberation theology.

A description of poverty is considered to be of importance to those within Liberation theology, however the need to identify the needs are even more important (Rowland, 2007). If these are not identified, Liberation theologians proclaims it as an impossible task to solve, or one will find themselves in a situation where they are limited to heal social rifts that require much deeper and broader solutions. The different facets of the problem need to be clarified (Rowland, 2007).

As earlier mentioned, Liberation theology is to be set in a context of time, where the churches wanted to combine their beliefs with the local culture, and a time where complains where made that developmental policies where considered to have failed the ones they were supposed to help. It is also a theological perspective rooted in Latin America, and therefore also basing its concerns among subjects from that region. It came to bear the imprints of the poor, to lift those who had been marginalized or been absent in society. In a combination of the reality among the Christian communities, as well as demands from the gospel, it

was considered impossible for the churches to ignore the situation (Rowland, 2007). In Medellín Pobreza this realization about a majority of their population, forced upon the church to change the very understanding of how to announce the gospel (Rowland, 2007). According to Gustavo Gutierrez, the lack of representation among the poor is causing them to lose their ability to make plain their suffering, aspirations and hopes (Rowland, 2007). Liberation Theology is one way to change that situation.

At the church meeting in Medellín 1968, the concerns of the poor were in focus as the debate kept growing from the three definitions of poverty earlier mentioned. It was at this meeting that the theme of Liberation was established (Rowland, 2007). This theme is rooted both within a socio and political sphere, but also as a deep and very old tradition within the biblical and theological sphere (Rowland, 2007). Within the political sphere, Liberation can also be seen as a contradiction to dependency, and that it could be implied as the natural sequel to dependency theory. According to Gutierrez however, it was due to its biblical roots that liberation was chosen as a theme (Rowland, 2007) and it gave the possibility to tackle different problems at once.

First of all there is the need of political and social liberation. These are proclaimed to be the very causes of both poverty and injustice, especially established within socio-economic structures. Liberation at this level provides an opportunity to create a new society based on respect towards others, and especially those considered weak and insignificant (Rowland, 2007). The solution to the second need has been referred to as "*new humanism*" by Vatican II (Rowland, 2007). *Human Liberation* intends to liberate people from the things that prevent them from fully reaching their capacity freely and with dignity (Rowland, 2007). The third problem that we face that's in need of liberation is presented to be within us. Selfishness and sin is proclaimed to be the last root of injustice. By liberating ourselves from sin and selfishness, Liberation theology says that we will re-establish the friendship with god and our fellow people (Rowland, 2007).

Today's situation in Latin America is being explained as neo-dualism, since the gap between the rich and the poor has grown wider to such an extent that there is

no longer any middle-class to speak of (Rowland, 2007). This makes it more than ever important to include the poor in the dialogues. Liberation theology have not succeeded in shortening the gaps, but according to Gutierrez, its focus on the poor has helped in identifying sub-groups among the poor (Rowland, 2007). This creates a consciousness about the concern about the discrimination of women, exploited classes, despised races, and marginalized cultures (Rowland, 2007) important in order to draw a more accurate picture of the living conditions among the poor (Rowland, 2007).

2.4 Dependency theory

I did earlier mention that Liberation theology where inspired by dependency scholars, active during the 1960's and popular during the 70's. In order to understand Liberation Theology, and to fully be able to analyse it as a Christian development theory, I feel the need to do a presentation of Dependency Theory itself. It started as a movement during the 1960's, influenced by radical scholars known as structuralists (Potter, 2008). The new found hope in Marxism during the 1960's is to be explained by many different causes, but it was a revival happening in both political and intellectual groups. It where influenced by contemporary events such as the U.S involvement in Vietnam, collapses of consensus politics and the moribund nature of social science (Potter, 2008).

A decade later, during the 1970's, dependency theory had grown and gained influence as a global force (Potter, 2008).

It is based ideas of Marxism and just like Liberation Theology; it lifts the concerns that development is still based on foundations of European models of development. One of those supporting the theory was Paul Baran, who wrote about the role of the productions surplus, and that this caused countries to redistribute the surplus within their country. Partially to what is to be defined as non-working parasitic groups or it can be used for conspicuous consumption and state monumentalism. Arguably, this results in a situation where the developing countries are being striped access to the surplus (Potter, 2008). This would accord Baran mean that in order to reach development, the developing countries had to disconnect from the impacts of the global capitalistic economy, since it is often to

divert the surplus into what can be considered as wasteful or immoral consumption (Potter, 2008).

These ideas became more and more common within both Latin American and Caribbean writings about underdevelopment. While looking on the connection between the industrialized and the underdeveloped countries in Latin America through a structuralistic view, Raul Prebisch found that the connection were best understood as centre-periphery relation (Potter, 2008). Later on Fernando Cardoso described it as if the socio-economic structures of Latin America where: “*the manner of incorporation into the world capitalist system*” (Potter, 2008. p.108). Perceptions that summon the foundation of Dependency theory quit well.

While earlier perceptions on development has worked under the assumption that underdevelopment is caused by climatic conditions, inertia and other unfortunate conditions, Dependency Theory claims all this to be a result of the incorporation into the global capitalist system (Potter, 2008). Explained as the unfortunate outcome of development elsewhere, or as Andre Gunder Frank chooses to put it, it is “*the development of underdevelopment*” (Potter, 2008. p.110). It can be worth mentioning that according to Frank, it is not only at the global level that there is a centre-periphery, but instead this goes for cities as well. On a smaller level, the city can be seen as the centre, or the metropolis, which depends deeply on the summoning of capital and surplus value (Potter, 2008).

This would according to Frank mean that it is the success of integration even at the bottom at the hierarchy, not the isolation of it, which is causing underdevelopment (Potter, 2008). According to this, it would be more desired to be left alone, than to be included as a periphery.

3. Analysing the empirical evidence

3.1 Liberation theology in the light of liberation theology

Earlier it was mentioned that the Christian theme of liberation is quite the opposite of the Marxism view of dependency. Both of them accept a view, where structural circumstances are a great cause to the dependency, and both of them support a resolution that cut's off the dependency. The presence of Structuralism and Marxism is easy to find, and the next step is a more locally focused approach to solve poverty. This is where they start to grow apart however, while the Dependency theorists advocates to be cut off from the Global structural system, the Liberal Theologians proclaim both the need to cut off from those structures, presented in the first two needs of Liberation that I wrote above under the Liberation Theology part of this essay. The third need in order to end poverty is to leave sin and selfishness. While selfishness itself is quite a broad word to use, I find sin even more interesting. Both of these words are connected to a moral concern, but sin in an even deeper way, since sin is something that would be quite hard to detect without an established religion. Without any intention to put any values in this conclusion that would mean that in order to end poverty, there is a need for religious guidance according to Liberal Theologians. This distinguishes itself quite a bit from dependency theory, independent of their common origin.

3.2 Gospel and contemporary guidelines

In 2013 the International Missionary Council, together with the World Council of Churches, held a meeting in South Korea. As a product of that meeting, the document: *“Together Towards Life: Mission and Evangelism in Changing Landscape”* was released on the 4th of November.

In an attempt to make it easier to use in a Swedish context, it was translated and released in Swedish even before the official release date. Providing the tools, not for new rules but guidelines to discussion (Odén & Kristenson, 2013), needed in order to comprehend the changes in a world where the largest number of Christians are no longer found in Europe, but in Asia, Africa and Latin America. This implies that the rules of evangelising are no more just an exchange between continents, but also within (Odén & Kristenson, 2013).

In this document, the evangelising mission is understood out of four main principles, presented as spirits. The first of these spirits is the spirit of mission. Its concerns are about the responsibility of the church to commit evangelism. Here we have a deep connection to mission studies, as presented above in this essay. By quoting “*As the Father has sent me, so I send you*” (Odén & Kristenson, 2013, p. 12. Translated from: “*Som Fadern har sänt mig sänder jag er*”) from the bible, they make connections to a Christian responsibility to spreading the word of their god. The bible is also used to provide a foundation on which to base a relation on. Explaining how the earliest churches shared their properties with each-other. The community and responsibilities of the church within this spirit is however not just to be seen as something only including churches, or to some extent other humans. Instead it is proclaimed that all life is to be included (Odén & Kristenson, 2013). The second spirit is the spirit of liberation, a theme that has had a clear inspiration from Liberation theology. It lifts the need to listen to those who haven't been able to make their voice heard, the ones that is living in the margins (Odén & Kristenson, 2013). The text is accepting that Christianity in the past, not have been the best in listening to these people, but that a part of being filled with the spirit is to give the oppressed freedom, The dependency schools thinking of periphery and a centre, is also embedded, and they explain how living in the centre has its privileges and that a life in the periphery is to see rights and privileges denied (Odén & Kristenson, 2013). Mission from the margins highlights these people who are denied their rights to use their own capabilities, and indicates that the people living in the margins are doing so because they have been denied their capabilities. This is basically an adaptation of Sen's theory of capabilities and their connection to poverty. The connection between poverty and

sin is once more presented under this field as it is explained that Jesus lived along with marginalized people of his time, and that he did so because of that their situations where a witness to all the sin in the world.

When it comes to the presence of Sen's capability theory in the text, it is explained that these capabilities are divine gifts (Odén & Kristenson, 2013). This means that by denying a person its right to use these capabilities, would not just be an act of injustice, but also to deny the person something he or she has been given by god. In this way, a capability is regarded as even more than Sen's idea of a tool for development. In a context of capability, evangelising is explained not just as a way that helps people in the margins to get into the centre, but also as a confrontation against those who try to keep themselves in the centre by removing the capabilities of others (Odén & Kristenson, 2013).

The spirit of community is presented as the third spirit; once again back at a mission studies inspired level. While the spirit of mission explains what it is that is supposed to be included to the mission, the spirit of community instead talks of the importance of evangelising to a church. With an intention to remember those that in an empirical, as well as a theological way, the church where created for the missionaries, which would make mission an important aspect of a functional church (Odén & Kristenson, 2013).

Finally we have the spirit of Pentecostal is also to be seen in a context of mission study. Proclaiming the purpose of the church presented as in possession of something that is important to the entire humanity (Odén & Kristenson, 2013). That only a heart filled with divine love, can spread the message towards people that not yet have felt it.

In these spirits I have pointed out its clear consciousness of mission study, but there are also several connections to the development field. The Christian part of the colonial expansions is a returning concern within this text. Accepting and regretting that the churches expansion at this time where possible due to an ignorance towards other cultures, and a failure to recognize the wisdom that these cultures has possessed. This is somewhat of a clarification that this isn't the

situation no more, that in our time we are facing a world where a majority of all Christians have their origin in the global south or east (Odén & Kristenson, 2013). This requires mission to change from a situation where it's practised in compassion, to something where it's joined as a community. A new way of mission more accepting of other cultures, and a willingness to listen to those who had been viewed as fools by theologians and scientists (Odén & Kristenson, 2013). By listening to these it is said that the churches can find new valuable knowledge strengthening the connection to the earth. This need to change the way of thinking in development matters is well recognized. This idea is basically a core within dependency theory that viewed the old ways of thinking about development as something that simply strengthens the relation between centre-periphery, and in the extension the vulnerability of those living in the margins (Potter, 2008).

WCC also mentions Concerns of ecological injustice. This is based on a responsibility towards the entire earth, which not only the soul of mankind needs to be saved, but the need for a new of a spiritual renewal of both heaven and earth (Odén & Kristenson, 2013). It is mentioned that within the churches there are several movements campaigning pro ecological justice, Christians that works to accomplish spirituality with respect to the earth and promoting a more sustainable lifestyle. For some reason though, the term sustainable development is not being used. Even if its exact meaning is not determined, the Brundtland commission of sustainable development: *development which meets the needs of current generations without compromising the ability of future generations to meet their own needs* “ (UNECE.se) is commonly accepted, and the term is frequently used when discussing development and ecology.

The capitalistic market system of insufficient growth is held responsible, not just to ecological injustice, but also economical and spiritual injustice as well (Odén & Kristenson, 2013). Consumerism is said not to be the source of infinite growth, but instead resulting in an unlimited misuse of resources. Humanities greed is a fuel global warming and climate change (Odén & Kristenson, 2013). Accusations from a church where by its a strong voice of the poor from Latin America. Giving more space open to discussions influenced by Liberation theology.

3.3 Interviewing Asta Carlsson

Born into the home of a reverend, Asta Carlsson recalls that the common visits from different missionaries at her home, had an early influence on her interest to evangelism. This interest remained over the years and during her education to become a gynaecologist she and a couple of other students were very interested in foreign aid (Carlsson, 2013). This is one of the reasons to why she thinks that she would have been engaged in other forms of foreign aid, but that the church was a natural foundation to her work. During her time in the field she has evangelised in Tanzania and eastern Congo, but also helped evaluating and planning projects in Bangladesh, Peru and Bolivia. Today she is active in her parish within the mission council.

According to herself, one of the most important contributions she's had a part of, was the planning of a nurse school, at a hospital in Tanzania where she worked as the only doctor. They were able to educate local habitants from different tribes and villages, making it more likely for them to stay. Making access to medical treatment not relying on visiting doctors, but also bringing along a way of thinking where a preventative healthcare is being in focus, instead of just a direct treatment to deceases and injuries (Carlsson, 2013). She is also mentioning other kinds of projects such as access to clean water, education, basic education for children, research on different crops and agrarian education, fields that as concepts is quite frequently adopted within different kinds of foreign aid. The water and research projects have been made in cooperation with SIDA, but she also mentions two other projects that she considers to be a bit more special from her perspective (Carlsson, 2013).

The first one that she's mentioning is raising the awareness of handicapped children in places like Peru, Burundi and Bangladesh. According to Carlsson the general opinion about these children is that they shouldn't exist. The result is that they are being kept hidden and excluded from the society. By trying to find families that are willing cooperate and help, missionaries have started projects trying to change the situation to these handicapped children, giving them a life where they are being accepted and not just shuffled away (Carlsson, 2013).

The second project is also taking place in Latin America. Also coordinated towards the youth, a missionary from Peru herself recognized that something had to be done to all sexual abuses being committed against children. She started up youth management trainings, providing similar educations to the parents and started to include the leaders from the society. This way she intends to change the attitude within the society, to decrease the numbers of sexual abuses (Carlsson, 2013).

According to Carlsson, finding those in the margins and working preventative is one thing where missionaries are very good. I asked her if she were familiar with Liberation theology, and she replied that she where, but not believed it had much influence. However in these two examples I would say there is a similarity, when the missionaries works by finding those in the margins, and try to change the structures keeping them there. The handicapped children who weren't accepted into society, until a missionary starts the project to try getting them accepted and included, and that way also given an access to their own capabilities. Meanwhile the work with changing the attitudes within the society against sexual abuses is a work of change of a structural acceptance that allows people to violate others, and limit their capabilities in fear.

It is not ease to decide where to direct foreign aid, and according to Carlsson the same goes for where to send missionaries. She explains that the church is getting requests from so many different places that it is impossible to assist them all. Guidelines of poverty measurement such as Human Development Index (HDI) or Gross Domestic Production (GDP) are not included in the decision-making process. Instead the church tries to direct its resources towards those they believe have least of all (Carlsson, 2013). She explains that she never have experienced a summoning for her evangelism, but as she had been told by another missionary: "*The need is enough of a summon*" (Carlsson, 2013. p.3. Translated from: "behovet är kallelse nog"). It is also that need that is deciding where the mission will go to, and she points out that the mission is always a response to a request by those with the need (Carlsson, 2013). Usually the need is expressed from a local church at the destination, and then being handled by the church back here in

Sweden. Though exceptions is made, as with one case presented, where SIDA asked for help with a project in eastern Congo to preserve the forests (Carlsson, 2013).

Once a project has been chosen, it is common for them to go on. Carlson mention that during the 1970's she where spending six years in Tanzania, and stays in contact with the help of other missionaries and connections she's made during her years abroad (Carlsson, 2013). This is with the exception of handicapped children, where the families themselves have to show a willingness to actually help their child themselves, and treat them proper. Otherwise she can't come to think of any counterclaims against the receiver, "*It can't be done since there is an acute problem that needs to be dealt with*" (Carlsson, 2013. p. 4. Translated from: Det går inte utan där är ett akut problem som måste lösas).

When asked how important the religion is to her as a missionary, she replies that it is everything. Yet defining herself as a missionary abroad is not something she is very fond of, "*...if I am here, or if I am in Tanzania, or if I am in Bangladesh, then it is the same mission we have to live as Christians, to spread the Christian message.*" (Carlsson, 2013. p. 7. Translated from: "...om jag är här, eller om jag är I Tanzania, eller om jag är I Bangladesh, så är det samma uppdrag vi har att leva som kristen, att visa på det kristna budskapet"). This is very much the same thing earlier presented within mission studies, as well as what's found in the document from WCC. The church is one with the mission, and a missionary is all those living by the Christian message. Carlsson herself says that she's not very familiar with mission studies, yet she seems to be exactly what they mean. While even if religion is very important to her, she says that the faith of the receiver isn't important at all. The needs are all that matters, "*...and my best co-worker was a Muslim, but a fantastic human. And the patients, it was never asked after religion*" (Carlsson, 2013. p. 8. Translated from: "Och min bästa medarbetare var muslim, men en fantastisk människa. Och patienterna, det frågade man ju aldrig efter religion."). Something that is also mentioned in the text from WCC, missionary's importance to encountering other cultures, and inter-religious discussions (Odén & Kristenson, 2013).

3.4 Interviewing Kerstin Börjesdotter

Unlike Carlsson, Kerstin Börjesdotter didn't become a Christian until her twenties, and with the exception of Sunday school her family didn't visit the church very regularly. It was in Sunday school however that she first got in contact with missionaries, and even before she joined the church, she decided that she wanted to become a missionary herself. During her twenties she started to educate herself within pedagogical educations, theology and later trained towards becoming a missionary in England (Börjesdotter, 2013). These educations later allowed her to work as a missionary in Somalia, Sudan, Kenya, Egypt, and Israel-Palestine.

During her time as a missionary abroad, she was given many different positions. For a period of time she was working with refugees, and especially women in Sudan, as part of an ecumenical cooperative organisation between the Orthodox Church and the Church of Pentecostal (Börjesdotter, 2013). Börjesdotter also worked with education of the relations between Christianity, Islam and Judaism, helped more refugees in Somalia and human resource management while in Kenya and Egypt (Börjesdotter, 2013).

Even though she spent years at a time at one place during work, she never went back to the same place. It was usually dangerous environments and they could be evacuated since they had to follow the guidelines from the Swedish state department (Börjesdotter, 2013). Communication with the people she met or worked with remained however, since many colleagues and people she met became close to relatives to her (Börjesdotter, 2013). The evacuations due to conflicts have resulted in losses to some connections. Conflicts and natural disasters is not something that really frightens Börjesdotter, instead it strengthens her ambition and willingness to go back out there and help.

While Asta Carlsson was a part of the Church of Pentecostal, Kerstin Börjesdotter is a member of the Swedish church, yet she stresses the same concern that evangelising must be based on requests made from the receiver. Usually the request is made from another church, but local organisations or actors as SIDA and the UN can also be the ones requesting assistance (Börjesdotter, 2013) During

her years as an active missionary she has felt it as if they have been accused of being a part of Imperialism, something she finds very inaccurate: *“I believe we never has been sitting, well maybe sometime in the dawn of time... ..with a globe and said, okay, we start a project there”* (Börjesdotter, 2013. p. 3 Translated from: *“Vi har aldrig suttit som jag tror, ja kanske nån gång I tidernas begynnelse... med en jordglob och sagt att, okej, vi startar ett arbete där*). Instead it has always been important to work side by side, and to concern with each-others needs, and she points out that there are missionaries from Africa in Sweden today that has been invited by Swedish churches (Börjesdotter, 2013). Similar accusations are common in the development field as well however, as the dependency theorists accused their liberal predecessors to strengthening the dependency of the periphery, or as is presented within post-colonialism (Loomba, 2005).

Compared to other agencies such as the UN or SIDA, Börjesdotter instead wants to stress, that missionaries gets a lot of things done with much less economy to finance it. Something that according to her is due to a long tradition within missionaries, whom are used to work together in field. Not only performing their own tasks, but building houses or dig for water as well. *“...we have often very small resources, economically. So we need must make soup on a nail”* (Börjesdotter, 2013. p. 3. Translated from: *“vi har ofta väldigt små resurser, ekonomiskt. Så vi måste koka soppa på en spik”*), but due to these restricted resources she also thinks that missionaries in general are strong-minded people, since they are willing to give up the comfort of home to go abroad.

This is why Börjesdotter finds it important to take back the meaning of evangelising. It is made by dedicated people, and all her personal education set aside, she considers herself to be a missionary first (Börjesdotter, 2013). To be a missionary however, is something that is more challenging to define. Just as Carlsson where saying, Börjesdotter points out that she can be a missionary abroad, as well as a kindergarten teacher can be a missionary back home. It is to be called upon by God, and that is a lifelong call (Börjesdotter, 2013). This also means that she doesn't feels that it is something that she has put behind her, but would consider to go out again if she were requested to do so. We recognize this commitment from Carlsson as well, but also from mission studies and the text

from WCC. The part of a lifelong calling, to be a missionary in everyday life is to be Christian, and as Börjesdotter puts it: “...to walk in the footprints of Jesus” (Börjesdotter, 2013. p. 7. Translated from: “att följa I Jesu fotspår”).

When asked if she were familiar with Liberation theology, she answered that she had read about it and that she had a professor back when she studied at Uppsala University. Who had wrote about the impact of it in Africa. That it had inspired to cell-based discussions under trees, and she compared it to how the study circles used to be back in Sweden (Börjesdotter, 2013). She also thinks that it is common among Swedish missionaries to be briefed about it, even though she didn't know for sure outside the Swedish church. She recognizes that the ways of giving each-other voice within Liberation Theology is very important, as a way of growing (Börjesdotter, 2013)

The role that the church plays to evangelising is described as a complex situation. It is in a way her employer, but also where she turns to discussion about the terms, insurance and salary. It is also the one that requested her and that within the counterpart system also is the one that she works with, even if it is the receiver. It is an important part of her as a missionary, even when she is back at home. It is through the church and the Christian community that she gets to meet her fellow missionaries. Through annually arranged gatherings they get to sit down together and join in prayer, discuss situations abroad, and stay in contact with old colleagues (Börjesdotter, 2013). This is something she finds quite rare within other development agencies, and is very grateful towards.

During her years in the field, she recognizes certain changes in the approaches towards the receiver. She finds it more and more common to direct the aid directly to women. Something she recognizes as a smart approach. Giving aid to men seems to be likely just to help that man, while giving aid to women have a tendency to help several others (Börjesdotter, 2013). This is acknowledged in the development field, but she expresses a positive attitude about it. Börjesdotter explains that she believes that in the long run she thinks it best to supply people with the means to take care of themselves. Giving them the ability to use their own capabilities with micro-loans, which might enable them to start a small café

or something resulting in income and providing an opportunity education, and also likely to give her children the education they need (Börjesdotter, 2013), something easily recognizable from Sen's theory about capabilities. To provide the poor the opportunity to use their capability to leave poverty, and to live a life they can find pleasing (Sen, 2002).

3.5 Ingegerd Rooth and Marita Johansson

As a couple of years older than Marita Johansson, Ingegerd Rooth became a missionary a couple of years before Johansson. Starting her work in Belgian-Congo in 1956, she stayed and worked there as midwife and nurse, for seven years before the Congo crisis forced her to leave. During these years she started study to become a doctor. After her graduation Rooth was relocated to Tanzania by the mission board, where she met Marita Johansson (Rooth, & Johansson, 2014).

Johansson was working at that hospital as an anaesthetist nurse, which she had done since her arrival in 1969 (Rooth & Johansson, 2014). During her arrival she describes the living conditions there as very simple, where she lived her first time in a tent and had to dig a hole as a toilet. By the time of Rooth's arrival there had been created a small hospital, and she recalls that she had to put a lot of effort in to convincing the locals that Rooth's presence was needed, "*How would they know?*" (Rooth & Johansson, 2014. p. 3. Translated from: "Hur skulle dem veta").

After working a while at the hospital and developing its practice, they got a letter from a Muslim village out in the swamps. They had been travelling the swamps by boat during a weekend to get an overall perception on the needs out there, and now they were invited by the villagers. The message read: "*we want you to come out to us, because we want to talk to you*" (Rooth & Johansson, 2014. p. 3. Translated from: "vi vill att ni ska komma ut till oss, för vi vill prata med er"). Due to illness, Rooth didn't get to join Johansson as she travelled out to the village, but at her arrival she was greeted by the men in the village, and the female teacher of the village. The villagers spoke of suffering and need, and recognized that

even though Johansson and Rooth were from a different religion, they needed their help. The Swedish mission board wasn't that fond of sending two females alone into Muslim territory, but with the support of their home churches they left after sorting out the practical back at the hospital (Rooth & Johansson, 2014).

All together they came to stay 25 years, bringing equipment with them to a village that didn't have more than three toilets in the entire village. Living in a Muslim village didn't seem to matter, and they expressed that they became like family with the villagers (Rooth & Johansson, 2014). Johansson recalls one time when she lost a young boy as her patient since he had a hard time breathing, which made her sad, how a couple from the village cared for her and didn't want to leave her side until she smiled again (Rooth & Johansson, 2014). Some tension between grew between the Muslim locals and them, especially when a Muslim boy wanted to to Christianity, but in general their relations were good. Some of the locals insisted to build a church where Johansson & Rooth could pray. The locals helped getting them the material, and also with the building process. This wasn't appreciated by all the villagers however, but the locals themselves came up with the solutions to call it: "*the house of Maritas friends*" (Rooth & Johansson, 2014. p.6. Translated from: "huset för Maritas vänner").

It was also during their stay in that village, that they together started to do research about malaria. Research that came to result in a doctorate in medicine, and later became published by WHO, and the samples that her and Johansson gathered, is still being used research and have helped later researchers with their PhDs (Rooth & Johansson, 2014).

Over the years they both recognize that the role of the missionaries have changed, and they're pleased to see that the work is getting done in a much larger sense, by the local Africans. When the local leader at a missionary-centre in Congo wanted to build an hospital in an old school building, it was quite uncommon with such a dedicated leaders, yet they are pleased to see how it's getting handed over even more to the Africans themselves. Quoting mother Theresa's: "*give them a fishing rod instead of money, or something like that.*" (Rooth & Johansson, 2014. p.11. Translated from: "ge den ett fiskespö istället för att ge dem pengar, eller så där."), Johansson explains that this has always been their intention. That is why they find

it so important to provide the children with education, so that they can make money and provide for their families and parents, especially since their parents won't be getting anything when they retire. When they arrived to the village in Tanzania, the population was about 400 people. As they provided healthcare, and later schools were made, the village came to grow up to 2000 inhabitants (Rooth & Johansson, 2014).

Technology has also had its privileges to the field, and now days both Rooth and Johansson can be back home in Sweden and by their cell phone get in contact with an old colleague, or a friend back in Africa. It is not unusual that they use this, as they remain in contact, and try to help from back home by gathering money to help out local kids to go through with their education. They also believe that some of their friends find it comforting to donate money by them, since that means that they know that the money will reach its destination without intermediaries (Rooth & Johansson, 2014). This money might not always be enough though, but then they have been able to arrange so that their church's second hand, can donate some of the money it gains, to be able to secure the education of at least some child (Rooth & Johansson, 2014). Point actions they find very important, if not since they've known these children since birth.

In contradiction to both Börjesdotter and Carlsson, with the exception from the local invitation from the Muslim village, neither Johansson nor Rooth mentions that they went abroad due to an invitation from a local church or organisation. Something that might be due to that the Church of Pentecostal, back in Sweden at that time being, wasn't that very organised. Instead it has much more been as a development, which have taken them from one place to another, where the needs they have witnessed has played an important part in the decision-making (Rooth & Johansson, 2014). Combined with what they refer to as a call from God, they believe that he wanted them to go to work out in those swamps. That in combination with the support of their churches back home, which they mean have always been trusting the judgement of both Johansson and Rooth, and supported them in the ways they could (Rooth & Johansson, 2014).

The call from God is also an important aspect of how they define themselves as

missionaries, referring to the meaning of the word, as messengers. As they bring the message of God's love, not by enforcing it but simply living in the love of God and showing that to other people. Liberation theology is not something that they feel has been an active part of their evangelising. They explain that they believe that they have always taken the side of the poor, and that when Rooth arrived in Belgian-Congo it was still a colony. Which sometimes made her feel heartbroken, but as a perspective she never saw it as something currently relevant (Rooth & Johansson, 2014).

Relevant to both of Johansson and Rooth, is the unjust critique they feel that missionaries have had to be put responsible for. Admitting that violations have been made in the past, they feel that most people back in Sweden aren't just aware of how missionaries work. Just as Börjesdotter mentions, they find it very inaccurate that evangelising would be similar to imperialism. They recall that the minister of development cooperation, Gunilla Carlsson, expressed that it was to be considered a special interest to donate money to an organisation as PMU. Something that neither Rooth or Johansson agrees with her on, since the money doesn't go to the church, but to financing hospitals like the one in Bukavu (Rooth & Börjesdotter, 2014).

4. Conclusions of this essay

4.1 Missionaries, the Christian impact to development

It is undeniably so, that the Christian beliefs has an important role to missionaries, yet its exact impact may vary. At a theoretical level, we have seen how both the policy from WCC and Gustavo Gutierrez presentation on Liberation Theology, mentions sin as something that causes poverty. Just as I earlier mentioned, the concept of sin is hard to analyse without a cultural faith. Non-religion based moral guidelines is more likely to refer to right or wrong, and sin is something to be seen as what a god defines as wrong. This indicates that at a theoretical level, both Liberation theology and the policy from WCC would consider the involvement of a church, necessary in order to prevent poverty.

At a more practical level, all missionaries that I interviewed does in some way mention that their life as missionaries are to be seen as living a Christian life as it's mentioned in the Bible. With the exception of Carlsson talk about a divine call, that summoned them abroad and to attend the need. To be a missionary is according to them to live a Christian life, not to enforce, but to show the world the love of Christ by living accordingly. As missionaries therefore not necessarily are involved in foreign aid, they can be hard to define as a group at the theoretical level, even though they do consider the foreign aid to be a part of that divine mission.

To those going evangelising abroad, contact with other religions is a common thing. The WCC mentions this as an important opportunity for inter-religious discussion, but that this has to be done with humility. In the field, these meetings seems as minor concerns to the missionaries. They mention that they treat them all

regardless of religion, and though there have been some tension, the general opinion is of good relations.

4.2 The work of Swedish missionaries

When it comes to determine the destination and what it is that has to be done, it is not all about the divine call. Carlsson and Börjesdotter mentions that there is always a request from the receiver, whom might be the local church, an organisation, or government officials as with some of the bigger projects. This is however something that is not mentioned in the interview with Rooth and Johansson, the only time they mentions an invitation from the receiver was when the Muslim village wanted to meet them in person. This is not however necessarily a contradiction, and as I mention above, might be to a weak structural organisation within the church of pentecostal.

When the request has come to a church back in Sweden, the mission board discusses the relevance and later starts to look for relevant candidates that would be willing to go. Since the requests are so many, most churches have according to Börjesdotter chosen some countries or areas that they have a more frequently exchange with. This exchange goes both ways, and Börjesdotter mentions that there are African missionaries in Sweden today, that where requested by churches back in Sweden.

Once it has been decided whether or not to invest in a project, it is common that the missionary works abroad for several years. During these years, the circumstances that the missionaries arrived to could be quite harsh, and Börjesdotter, Rooth and Johansson mentions that money where tight. These projects are partially financed by the church collection, some time with the support of SIDA, but also through second hand stores belonging to the churches.

4.3 Development trends among missionaries

I have in this essay presented both theoretical and more practical views, from both the international Christian community to personal reflections of Swedish missionaries. In this I believe to see many connections between missionaries and

development studies. As it is presented by Gutierrez, Liberation theology is inspired Dependency theory. It is an fairly obvious connection, but it is more to it than just a situation of one inspiring the other.

It is presented within Liberation theology, that the term liberation has it's roots in the bible. They also mention that it has been rooted in socio, and political spheres, but they decided theme mainly due to its biblical roots. When the Christian community is talking about capabilities, they do so by mentioning them as divine gifts. When it comes to their discussion about the environment, they talk of the creation of god. Instead of using the term sustainable development, they use terms as “sustainable lifestyle”. At the international theoretical level, the Christian community seems to take an debate, adopt it through their own terms, and then become influenced by it without joining the general discussion.

In the field however, the Swedish missionaries are working with the same things as is common to many other aid-organisations. Education in different levels has come up in all three of my interviews, something they all speak highly of. Healthcare is also commonly brought up, but that is likely to be due to the fact that three out of four is educated within that field. My conclusion is that Swedish missionaries are not working mostly in a specific field, since they mostly are requested by the locals, and therefore need to adapt the staff to what has been requested. It seems to me like it is a common practice that they are working by requests, trying to provide knowledge so that the locals can take over.

4.4 Positive and negative aspects of methods and theories

To work in a system of requests by the receiver is a good way to actually provide people with what they consider they need themselves, making it harder to get accused of imperialistic tendencies. It also means that the poor that can't make their voices heard already to begin with, those living isolated, or simply too poor to actually be able to afford making a request, are depending on others to raise their concerns. That could make it hard for those living in the margins. The church might be well established in many places around the world, and might be willing

to lift these concerns, but where they aren't the poor people will have a much harder time to get the attention of missionaries.

The way that the international Christian community adopt many different theoretical aspects, by using their own terms, makes it harder to include them in the general discussion. This might be a good thing, since it might turn the focus to the work the missionaries perform, instead of a debate on the definition. Though when concerns from the missionaries themselves are made, that the general public is little aware of their actual work, it might be just because of that. The exclusion from the debate, is to make it harder to be recognized.

The fact that these missionaries all have been operating at the same places for years provides them with the opportunity to get a lot of local context. In different ways, they have all been mentioning personal relations with the people they meet abroad. These relations provides the opportunity for a deeper concern, as is within the case of Rooth and Johansson whom still try to help out with the education of some of the children abroad.

4.5 Final comments

To me it seems clear that these missionaries are working within the development field, the fact that they create their own discourse is only at a theoretical level, not in the field. Viewed from the perspective of Sen's capability theory, the long term thinking with preventative healthcare, education, to present some examples, is all about empowering the people to use their own capabilities. Though how the Christian theoretical discourse affect the aid giving is yet to determine. In order to get a better understanding of this, missionaries should be seen as a concern to the development field, not just something belonging to the mission studies. If the churches then have the desire to get more recognized, they should also adapt their discourse to the international debate, instead of trying to make them their own concerns. It would also be required more field research, in order to comprehend how the receiver of the aid, understands the relation to the missionary and their two-sided role as both provider of the foreign aid and them doing so as part of a Christian lifestyle.

Sources

Litterature

Aldén, Ann (2005): Uppdrag: Mission; Berättelsen Om En Inte Allt För Självupptagen Kyrka. Team Offset & Media, Malmö. (ISBN 91-88552-61-6)

Desai, Vandana. and Potter, Robert B. (eds.) (2006): Doing Development Research. Sage Publications, London. (ISBN 978-1-4129-0285-4)

Desai, Vandana & Potter, Robert B. (eds.) (2008): The Companion to Development Studies; Second edition. Hodder Education, London.

Harrison, Dick (2003): Europa I världen – Medeltiden; First edition. Liber AB, Stockholm. (ISBN 978-91-47-05187-8)

Loomba, Ania (2005): Kolonialism/Postkolonialism; En Introduktion Till Ett Forskningsfält; Second Edition. Bookwell AB, Finland (ISBN: 978-91-976718-4-2)

Potterm Robert B. (ed.) (2008): Geographies Of Development; An Introduction To Development Studies; Third Edition. Ashford Colour Press, Gosport, (ISBN: 978-0-13-222823-7)

Riddell, Roger C (2008) Does Foreign Aid Really Work? Oxford University Press, Oxford (ISBN 978-0-19-954446-2)

Rowland, Christopher (ed.) (2007) The Cambridge Companion To Liberation Theology; Second Edition. Cambridge University Press, Cambridge (ISBN 978 0 521 86883 9)

Sen, Amartya (2002) Utveckling Som Frihet; First Edition. MediaPrint Uddevalla AB, Uddevalla. (ISBN 91 7173 151 2)

Sida Evaluations (2005) Partnerskapsutvärdering av PMU-Interlife. Edita Communication AB, Stockholm (ISBN 91 586 8699 1)

Interviews

Börjesdotter, Kerstin (2013): Presented in: Appendix B

Carlsson, Asta (2013): Presented in: Appendix A.

Rooth, Ingegerd & Johansson, Marita (2014): Presented in: Appendix C

Internet pages

UNECE.se (read: 2013-01-05) As found on:

http://www.unece.org/oes/nutshell/2004-2005/focus_sustainable_development.html

Odén, Robert & Kristenson, Olle (eds.) (2013) Tillsammans För Livet; Mission och Evangelisation I en Värld av Förändring. Svenska Missionsrådet. Published: 2013-11-01 Last downloaded: 2014-01-05, from:
<http://www.missioncouncil.se/2013/11/01/lansering-av-missionsdokumentet-tillsammans-for-livet/>

Appendix A.
Interview with Asta Carlsson,
2013-12-10

I: Så där, och då kan vi ju först av allt se... Ehm om jag har förstått det rätt så är du utbildad gynekolog?

A: Ja.

I: Du har läst i hur många år på universitet eller högskola?

A: 6 år, nej vänta jag ska se, jag började 60 innan jag började läsa medicin. För då läste jag psykologi och pedagogik och genetik. Och sen var jag färdig läkare 69.

I: Mm.

A: Så totalt 9 år.

I: Totalt 9 år. Då är du ganska bekant med sån här akademiskhet. Ehm, och var någonstans har du varit inom ditt missionärsarbete?

A: Ja, mest har jag varit i Tanzania, men ehm, där var jag 6 år sammanlagt under 70-talet. Sen var jag tillbaka flera gånger under, och kollade upp och följde upp och hjälpte till. Och sen var jag några månader i Östra Kongo Och sen har jag varit i, ehm på uppföljningsresor och projektplanering i Bangladesh, i ehm Peru och i Bolivia.

I: Mm. Och du har besökt samma ställe flera gånger då eller?

A: Ja, inte i Sydamerika, det har jag inte varit. Men däremot till Tanzania har jag kommit tillbaka flera gånger och likadant i Östra Kongo.

I: Mm. Ehm, är det något utav dessa ställena som du fortfarande har kontakt med?

A: Jag har nog mer eller mindre kontakt med samtliga ställen.

I: Precis, är det genom församlingar där eller folk du lärde känna?

A: Ehm, i Tanzania har det väl varit folk jag lärde känna och goda vänner, men sen har det också varit som församling har ju varit inblandad i olika projekt i alla dem här länderna och det, genom att jag är med i missionsrådet i församlingen så har vi då kontakt, både med våra missionärer som varit där ute, men också med folk som man lärt känna.

I: Mm, okej precis. Är det någonting du vill tillägga om din bakgrund, eller vad man ska säga, inom missionsarbetet och så där?

A: Nej inte mer än att, att jag är född i ett pastorshem och vi hade missionärer som kom och gick och det gjorde ju att man var inne i missionsarbetet ifrån att jag var riktigt liten, va. Alltså det var min dröm att komma ut och kunna se, se hur det såg

ut.

I: Mm, jag förstår. [Informerar om att frågorna snarare ska ses som riktlinjer till samtalet, och att Asta får gärna utveckla svaret till frågor hon finner det relevant för]

Vilka typer av insatser, eller vilket arbete har du genomfört när du varit ute på missionsarbete?

A: Eh, jag kom ju dit som läkare på ett sjukhus, och jag var ensam läkare där i på ett sjukhus på ett par hundra platser. Och ehm, då planerade vi en sjuksköterskeskola och det var bland det viktigaste tycker jag, som vi har gjort, att utbildningen. Och sen dem andra projekten vi har haft, de har mycket varit riktade till handikappade barn, för att höja deras värde och att se hur man kan förändra attityden i samhället.

I: Hur var det innan ni kom?

A: Ja i Tanzania, på sjukhuset där så, det var ju ett sjukhus som var grundat väl 10 år innan jag kom dit. Och var den första läkaren som kom dit. Men det var ju mycket rent botande. Och vad vi gjorde under dem åren som jag var där, så var det mer, och det var ju inte jag utan vi var ett team som jobbade jättefint tillsammans. Och som mer sysslade med den förebyggande vården, som jag tyckte var mycket värdefullt, barn, hälsovård, vaccinationer. Ehm, se till så det fanns rent vatten, se till att mödrarna fick adekvat vård, så det var mycket det som var inriktningen.

I: Lite så där förebygga snarare än...

A: Ja. Plus utbildningen av personal.

I: Ja, och det var lokal personal då? Det var liksom inte volontärer som kom dit utan ni utbi...

A: Nej det var Tanzanianer som blev utbildade. Dem kom ju från hela Tanzania. Jag minns det, sjukhusskolan öppnade 74a. Och till första kursen så sökte det väll, jag tror att det var 2 eller 3000 till femton platser. Så vi hade ju ett fantastiskt guld, och kunde, och så tog vi ut 600 som vi visste kunde följa, för undervisningens skull ges på engelska. Och dem hade tillräckliga förutsättningar. Och av dem 600 så valde vi ut 200, så kunde vi ta dem 15 bästa.

I: Det var ganska mycket förarbete bara på den biten.

A: Jo det var det väl, för att vi hade underbara medarbetare på sjuksköterskorna och lärarna där var fantastiska. (05.18).

I: Ehm, och då är följdfrågan, har dessa, har detta varit långvariga projekt eller ensamma insatser. Men då har det varit mer åt...

A: Det är långvarigt, ja.

I: Och du sa att ni arbetade i grupp?

A: Ja, det var ju ett missionssjukhus. När jag kom dit första gången så fanns det två, nej tre sjuksköterskor, svenska. Men det fanns ju sån brist på utbildad personal i Tanzania då 70 när första gången vi var ute. Och så fick vi efter ett år, två utbildade Tanzanianska sjuksköterskor. Och nu har vi en sjuksköterskeskola då, med ehm fem, förti, förtiofem elever är det väl, sammanlagt. Och utbildas varje år då. Barnmorskor och sjuksköterskor. Och det är ju, det har varit en enorm förändring. Och från att jag var där 70 som ensamläkare, så finns det idag 8 Tanzanianska färdiga specialister, jätte duktiga läkare som går vidare då med Tanzaniansk chef.

I: Och dem stannar på plats sen? De söker sig inte...

A: Nae... de har varit ganska trogna.

I: Ja, för jag vet nu när vi studerar så är det ett utav problemen många gånger att dem som utbildar sig, dem vill vidare ditt som det finns pengar att göra.

A: Det tror jag är mer uttalat i städerna än vad det är, det här var ute på ren landsbygd. Så jag tror att det är mer där, och att vi försökte när vi antog sjuksköterskeelever, att se att de kommer från den stammen eller från det området. För då visste vi att då stannar de kvar.

I: Ja okej... Nu förstår jag inte min egen fråga nästan. Ehm, hur var dynamiken eller uppdelningen mellan er, vilken roll hade du, och liksom hur, hur fungerade ni på plats?

A: Första gången jag var där så fanns det ju två, eh en husmor som liksom var chef för sjukhuset, men officiellt var ju jag chef för sjukvården då. Som församlingen bedrev. Ehm, men det var ju aldrig det förhållandet, för vi var ju ett enormt sammansvetsat team som jobbade ihop. Och hade jätte fin dialog.

I: Ehm...

A: Och andra gången så var det ju min kollega, då var vi två stycken. Det var 77 till 80, och då var vi två läkare med, men då var det han som var chef och jag var chef för förlossning och mödravården

I: Ja, okej. Ehm, kommer ni alla från samma församling eller...

A: Nae. Det var ju... Nae, vi var ju från samma samfund. Nae inte ens det. Inte ens det utan vi kom från olika samfund men med klar och kristen tro.

I: Mm. Vem är det som avgör destinationen för ert missionsarbete?

A: Det är behovet tycker jag, och det man får reda på behoven av det. Jag har alltid sagt, och det lärde jag mig av en gammal missionsläkare 64a. Att jag, jag. Man pratar mycket om det här med missionskallelse och att man har kallelse inom ett visst fält. Eller att man ska gå dit och dit, men det har jag aldrig upplevt över huvud taget. Men då sa han till mig att det är väl inget bekymmer, behovet är

kallelse nog. Och det är det som, tycker jag har avgjort. Att man ser att det är ett verkligt behov och att man kan göra någonting.

I: Ja, ehm... Men är det du som person eller är det i samråd med kyrkostyrelsen eller liksom är det med tidigare samarbetspartners?

A: Ehm, behovet kommer där utifrån, alltid. Det är dem som efterfrågar det. Och dem har ju vänt sig till svenskar som dem känner tidigare, innan vi blev ett samfund. För att då var det olika församlingar. Och då vände de sig och så skrev de till olika personer som de visste var intresserade utav det. Så det var på det sättet som, jag inkluderades av att de ringde och frågade, kan du tänka dig att åka dit. Nu så vänder sig väl kyrkorna i stor utsträckning till vår samfundsledning. Men också, jag ser ju nu från Bangladesh när de har något behov. Så bara mailar dem ju hem och frågar, kan ni hjälpa oss med det? Och så tar vi upp det då i missionsrådet.

I: Det var du redan inne på lite då, men vad påverkar vid beslut av destinationen, och det sa du att det var behovet från platsen.

A: Dels är det behovet, dels så har vi försökt att inte... Behov finns ju över hela världen. (10.05). Och vi har försökt att ha vissa fokusområden. Och för vår församlings del så är det, så har det varit Peru, Bolivia och Bangladesh. Och Centralafrika. Det är det som vi har försökt att koncentrera det, sen kommer det ju alltid frågor från många olika håll, men man kan ju inte gå åt alla håll. Men frågan måste alltid komma där utifrån.

I: Ja... precis. Ehm, vilka kriterier ställs på de fattiga, eller hur definierar ni fattiga kanske man ska säga snarare liksom. När ni ska ut på plats.

A: Ja, vi har ju försökt ha den policyn att man har vänt sig till dem som har det allra sämst. Som nu har vi ju mycket haft mycket handikapparbete. Just för handikappade barn som är undanskump... undanskyflade, dem ska inte finnas till, dem ska inte visas, dem ska inte synas. Och det har vi ju haft ett stort handikapparbete. Både i Peru, i ehm... Burundi, och i eh... Bangladesh. Så de, de det har varit det att det ska gå till de som är absolut minst bemedlade, som inte har råd att betala.

I: Mm, ja precis...

A: Plus att vi har koncentrerat oss mycket på utbildning av ledare. I olika ungdomsledare, församlingsledare, ehm... ja.

I: Det är ju intressant. För det är ju också en sån sak, fattiga kan definieras antingen då efter, hur många såna här US dollar som man har att spendera på en...

A: Mm... nae. Det är det ju inte då, utan försöka dem som har sämst.

I: Ja... Ehm, finns det några motkram mot dessa?

A: Det är en intressant fråga. Ehm... Vad det gäller vårt handikapparbete så har

det ju varit motkrav från, för föräldrarna. Att dem måste ju bidra, dem måste vara in... hjälpa till. Att dem, dem måste... vad ska jag säga, dem måste ta hand om barnen på ett adekvat, ett riktigt sätt. Att vi kan intressera dem. Eh... vad det gäller sjukvårdsarbete så är det ju svårt att ställa motkrav. Det går inte utan där är ett akut problem som måste lösas.

I: Precis. Svårt att förhandla med någon som håller på att förblöda...

A: Precis!

I: Nej det förstår jag...

Ehm, och det har vi också redan varit inne på lite då, men vad är det som bestämmer typen av insats. Men då är det efterfrågan från platsen i sig?

A: Ja exempelvis, vi fick en förfrågan ifrån Östra Kongo. Om... miljöarbete. Att, för man skövlar ju regnskogen. Man, man smutsar ner, slänger plast och allt sånt där. Och då var det ett stort projekt att, egentligen. Som var ett EU projekt, men... eller SIDA projekt menar jag. Och som man skulle, men då krävs det ju viss egeninsats, om vi ville gå in i det. Och det tyckte vi var så intressant. För det var, vi har utbildning skolor, vi har utbildning i samhället, få tag i kvinnorna och att utbilda dem. Så där, där handlar det alltså om rent förebyggande och utredning miljöarbete. Men det initiativet kom ju där utifrån.

Likadant att vi gick in i ett projekt, som var treårigt. Med att arbete fram resistent, ehm, det var några rotfrukter som var deras huvudföda, som var resistent mot angrepp från olika mögel och sånt där. Så att det satsa vi mycket på, en agrar utbildning. Och som sen så planterade de ut, och kunde försörja ett helt område.

Så den typen av projekt har vi ju varit inblandade i.

I: Eh, har du märkt av förändringar kring typen av insats, under dina år som aktiv.

A: Ohja! Ohja... Så mycket! Ehm, 70 när jag kom ut där först. Då var det väl mycket att man var omgärdad av akuta behov. Man var, man stod där och opererade dag ut och dag in och sånt där. Men sen blev det ju mer och mer förebyggande verksamhet. Och se till att de fick vatten, att vi utbildade folk ute i byarna om att använda latriner. Så mycket mera förebyggande, och sen har det varit mycket mer att utbilda ledare som kan gå vidare. Att utbilda sjuksköterskor och sjuksköterskelärare så att dem kan gå vidare, och ta över. Så att det har blivit mycket mera fokus på det. I för sig så var missionen i från början i Tanzania inriktad på skolorna. Man startade primärskolor, startade sekundärskolor. Och, så den, där har missionen gjort en fantastisk insats. Och när jag kom till Tanzania, eller rättare sagt 77 när jag kom ut. Då fanns det 19 sjuksköterskeskolor i Tanzania, i hela Tanzania. 18 av dem var startade utav olika missioner. Det fanns en statlig skola.

Det säger ju lite tycker jag, om vad missionen har betytt!

I: Absolut! Det är väldigt, talar sitt tydliga språk.

Och då finns det ju uppenbart ett långsiktigt mål med liksom arbetet också. Att det lite hjälp till självhjälp eller vad man ska säga.

Känner du till hur arbetet följs upp i efterhand?

A: Ja, vad det gäller sjukvårdsarbetet så har man ju årliga rapporter. Vad det gäller vårt övriga arbete, så kräver vi ju in, ifrån dem. En redovisning vad dem har gjort, vad pengarna används till och också att det, vad det gäller Bangladesh så har vi ju ett par missionärer, jag vet inte om du känner... Bergströms? Dem arbetar som missionärer i Bangladesh tidigare, och hon är ansvarig nu... partner till den lokala ansvariga där ute. Så dem bollar sig emellan. Och hon åker ut, två gånger om år... eh, en gång om året, va. Fångar upp frågeställningar, vad behöver dem hjälp med, vad ska dem göra här näst.
Så att den kontakten har vi, likadant i Peru. Så där har vi ute folk nu som kollar upp, ehm, arbetet där.

I: Ja, precis. Och det är liksom även (17.20) dem som ni har utbildat, hur dem sköter sig, och liksom, hur dem trivs och vad dem själva anser om situationen?

A: ja, ohja. Och vi har haft ett skolarbete som församling i eh, Bolivia. I ett avlägset område. Barnen bodde långt ute i eh, i byar, indianer. Och dem hade ingen chans att komma till skolan. Det fanns, det finns lag om en femårig skolplikt, men man gick ettan och tvåan i fem år istället. För det fanns inte lärare som kunde undervisa vidare. Då har vi startat ett, då har våra missionärer startat ett internat, centralt där dem kan komma ner, för femtio elever. Och det har sen, det är många av dem eleverna som har gått vidare till universitetsstudier, till högskolor, och kommit tillbaka. Och så där har dem varit ute och kollat upp nu, hur det fungerar, och ser hur dant det ser ut. Plus att dem då, samtidigt planerar ett stort vattenprojekt så att hela den byn fick vatten. Så att det försöker vi följa upp, ja.

I: Ja, precis för det är annars ofta så här icke statliga organisationer, dem är ju ganska snabba på att liksom komma till en plats och göra sin insats och sen gå vidare.

A: Precis.

I: Så därför är det ju väldigt intressant att se organisationer som faktiskt följer upp arbetet. Och då får man helt plötsligt lite mer kött på benen till att kunna avgöra framtida insatser också.

A: Ohja.

I: Följer du aktivt nationell eller internationell utveckling och bistånds debatt?

A: Ja det försöker jag nog göra.

I: mm, några särskilda inriktningar inom, eller...

A: Nej det har nog mest varit inom medicin och framför allt inom mitt eget område, mödravård. Ehm, just nu i år så fokuserar man ju jätte mycket på mödradödligheten och på mödravården, och hur det ser ut. Och det är väl mest inom det området som jag försöker följa med.
Sen säger jag ju att bistånd blir svårare och svårare ju mer man... ju längre man

håller på med det. För att veta att man verkligen gör rätt saker.

I: Jo, det kan jag förstå. Som student inom ämnet ändå, så är det ju lite så...

A: Jo visst man undrar ju, gjorde vi rätt? Jag såg 60... vänta lite ska vi se. När jag kom till tanzania 70 så var ju SIDA enormt engagerad i att bygga och ge vatten till alla brunnarna. Eller till alla byarna! Jag vet inte hur många vattenprojekt man hade igång. Man skapade en stor damm där man samlade upp regnvatten och grundvatten. Och så satte man en dieselpump, där nere. Som pumpade upp vattnet till byn som kanske låg en 20 meter (OBS oklar på måtenhet OBS) där ifrån. Och så tappar med vattenkranar och allt sånt där. Det funkade jättebra och kvinnorna var ju lyckliga för de kunde gå där och tvätta ungarna, och tvätta kläder, och sånt där. Det var bara det att sen kom oljekrisen. Sen hade dem inte råd att betala oljan, sen hade dem inte råd... det fanns inga reservdelar till motorerna. Så 72 så var allt det borta. Det fanns ju inte knappast någon pump i vårt område som fungerade.

Och det var ju så välvilligt, och det var så bra, och det var så riktigt. Men det var så fel tänkt. Att överföra vår teknologi till ett primitivt samhälle, som inte hade tekniker som kunde serva det här, eller man hade inte råd till det heller.

Det är tecken på sånt där misslyckat.

I: Såna finns det gott om.

A: Jo det gör ju det!

I: Tyvärr... ehm, påverkas du utav debatten kring det hela? Tar du till dig eller liksom ändrar uppfattning till inriktningar och liknande?

A: Ja. Jo det gör man ju. Och efter allt som man hör, utifrån, och alltså vad ska jag säga. Behoven ändras ju så enormt mycket, i dem olika länderna. Och där får man vara lite lyhörd tycker jag för att se, vad är det som dem tycker är viktigt nu? Vad är det som dem, och som samtidigt följer vår inriktning att hjälpa dem allra fattigaste. Att göra det här, och få den balansen.

I: I vilka forum följer du debatten?

A: Ja det är ju tidningarna och i, ja i media. Mest...

I: Och då kommer vi in... Du var inte bekant med missionsvetenskap sa du?

A: Nae inte mer än att jag lite har hört, har tittat på det. Men mycket, mycket ytligt.

I: Och befrielse teologin?

A: Ja det var ju mycket diskussion om det för, för 20 år sedan. Man diskuterade mycket framför allt i Sydamerika. Det här Romeros, och att... men, men sen vet jag inte. Sen har det varit ganska tyst om det tycker jag på senare år. Eller ny... Påven kom väl med det nu, för några veckor sen. Så yttrade han väl sig om att han stödde befrielse rörelsen och befrielse teologin. Men annars så tycker

jag att det har varit så tyst om det.

I: Mm, du upplever inte att det ha påverkat ditt arbete eller så?

A: Nae.

I: Förklara förhållandet som du upplever det mellan kyrka och missionär...
Vilken roll har kyrkan gentemot dig och liksom...

A: Jag är ju en del av kyrkan. Jag är ju en del av det hela, och alltid haft ett enormt stöd ifrån min församling. Utan det stödet, så har jag så svårt att tänka mig att arbeta. Utan det, och lika dant att ha stödet ifrån den lokala församlingen som finns ute. Att missionsarbetet är inte någonting som kommer utifrån och ser det som en öde ö. Utan det är integrerat i församlingens verksamhet. Och de tycker jag är jätte viktigt.

I: Ni jobbar alltid med en vän-förening då eller?

A: Ja. Vi jobbar med, med... nästan alltid genom nån församling. Skillnaden är väl i Bangladesh som jag ser det nu... Det är att, att där är inte så stora församlingar Utan där, där har vi utgått ifrån ett stort, en stor bibelskola. Som finns där, som är ekumenisk, som inte tillhör någon specifik samfund eller nått sånt där. Och genom dem så har vi knutit handikapparbetet. Som i för sig är en fristående del också. Men det är inte knutet till någon församling. Utan där, däremot så människorna som arbetar i det, är såna vi känner som vi litar på med en kristen grundsyn.

I: Precis... Så hemma kyrkan, dem är liksom inte direkt arbetsgivare, eller dem kan inte bestämma exakt hur du ska göra din insats eller så?

A: Nae. Däremot så, så skickar vi ut missionärer så måste dem definiera sitt uppdrag, ordentligt. Vad är det jag ska göra, vad är det som efterfrågas, och hur ska vi göra det. Och vi kräver rapportering när de kommer hem (25.15).

I: För kyrkan står för ert uppehälle?

A: Ja.

I: Hur skulle du definiera missionär?

A: Det var en svår fråga. Jag har väl haft så svårt för det där med missionär på ett sätt. För att, jag kan vara missionär här hemma. Det viktiga för mig är att vara kristen i det sammanhang där jag är placerad. Och om jag är här, eller om jag är i Tanzania, eller om jag är i Bangladesh, så är det samma uppdrag vi har att leva som kristen, att visa på det kristna budskapet. Och den frigörande kraften som finns i det. Det låter flummigt, men det... För mig är det ingen stor skillnad att jobba här hemma eller jobba i Tanzania.

I: Nae... Tror du att du hade hållit på med sånt här bistånd om du inte gjort det som missionär?

A: Ja det tror jag. Därför att jag har varit så intresserad av biståndsarbete, ända sen studietiden. Eller ända sen jag var barn, men också sen studietiden. Och då var vi ett gäng som höll ihop och var mycket inriktade på bistånd, och Afrika-gruppen var ju aktiva då. Nae, jag tror ändå att jag hade hållit på med någon form av det. Fast det har varit så naturligt att nu jobba genom kyrkan.

I: Det var ju också något som vi varit inne lite på tidigare, men vilken roll hade religionen för dig som missionär.

A: Allt. Utan den kristna tron... den betyder ju oerhört mycket, och den gav ju mig en inre styrka och en inre kraft. Just det här att ha tillgång till bön och förbön. Vi började alla våra operationer med att knäppa våra händer, och bad. Och när jag kom hem, och första gången skulle operera, så saknade jag det så fruktansvärt. Så jag bad en tyst bön för mig själv. Men just det här, att var det ett problem så gick man ner till pastorn eller till den äldste i församlingen och bad dem att nu måste ni be för det här för det här är så jättesvårt. Men att ha den här tryggheten och den här dialogen, det betydde jättemycket.

I: Nu ska vi se... det är väl så klart ett kall att vara läkare också, men...

A: Nae! Det är inget kall.

I: Inget kall?

A: Nej, absolut inte! Det är ett jobb som alla andra, men ett oerhört roligt jobb.

I: Men det jag tänker på är, mottagarens religion, hur mycket påverkar den?

A: Inte alls.

I: Det gör det inte?

A: Nej, det är behoven som avgör allt. Och min bästa medarbetare han var muslim, men en fantastisk människa. Och patienterna, det frågade man ju aldrig efter religion.

I: Har du arbetat med missionärer från andra länder också när du varit ute så här?

A: Ehm, mycket lite. Jag hade en filippinsk kollega, och andra skandinaver, men annars har det inte varit mycket mer än skandinaver då.

I: Och de hade ungefär samma syn på det som ni eller?

A: Ja. Det var ju ett missionssjukhus, och det ägdes och var grundat av församlingen, och skulle man jobba... Vi hade ju många av våra anställda som var muslimer eller som inte hade någon religion alls. Och där var vi ju lika, och hade ett underbart samarbete. Men att komma som utifrån, sen var det ju församlingarna som skickade ut oss till att göra ett jobb, och där var vi ju alla kristna. Men, från att som mest så var vi väl, när vi höll på att bygga upp sjukhuskolan. Så var vi runt omkring i Tanzania 16-17 svenskar, som höll på

med, som var där för sjuksköterskeskolan, det var byggarna, det var på sjukhuset och det var den öppna vården. Nu när jag kom tillbaka för några år sedan, ett par tre år sen, så fanns det en svensk. Som höll på med som koordinator, för sjukvårdsinrättningen som vi hade runt om. Och resten var helt Tanzaniansk personal, och det var jätteroligt.

I: Det är klart det ändras ganska snabbt.

A: Ja, på en 20-30 år så har det ju helt förändrats.

I: Och det är klart att läkevård är ju någonting som folk alltid behöver också.

A: Ja och det är någonting så konkret, och nått så bra. Men likadant nu när vi håller på med ledarutveckling, till exempelvis i Peru, där Sydamerika är ju speciellt med mycket sexuella övergrepp på barn och ungdomar, och där har vi hållt på med, det var en... hon är själv peruanska, hov vår missionär där ute. Och hon led ju av allt det som hon såg, så där startade hon ungdomsledarutbildning, och hon hade utbildning för föräldrarna, och hon har gjort ett fantastiskt jobb med att försöka ändra attityden i samhället. Att försöka få med sig dem ledarna i samhället. Och där är ju också, hur ska jag säga det, ett område som missionen varit föregångare i. Just med att se missförhållandena, att försöka jobba förebyggande.

Appendix B.
Interview with Kerstin Börjesdotter.
2013-12-26.

I: Då ska vi se, vart har ditt missionsarbete tagit dig?

K: Till vilka länder menar du?

I: Ja.

K: Eh, först Sudan, sen Somalia, lite i Kenya, Egypten, Israel och Palestina.

I: Du har rest runt lite, till många olika ställen då ja.

K: Ja.

I: Vad har du för utbildning?

K: Eh, i botten är jag teokand. Utbildad diakon, utbildad folkhögskolelärare, där efter präst och missionärsutbildad i England.

I: Oj! Hur många år blir det då?

K: Nio ungefär. Nio, nio och ett halvt, ja.

I: Då har jag en bit kvar innan jag besitter samma...

K: Men jag är lite äldre med.

I: Ja, jag har lite tid på mig med. Ehm, har du besökt samma ställe flera gånger?

K: Alltså om du menar ett land, och om jag sen har återkommit till det landet så är svaret nej. Men det har ju flera år på varje ställe.

I: Ja. Har du fortfarande kontakt med några utav ställena som du varit på?

K: Ja det har jag- Nu har vi ju haft, jag och min före detta man, vi jobbade i länder som, som vart krigshärjade. Allihopa höll jag på och säg. Så därför har det vart lite svårt, men Sudan definitivt där är också en adopterad dotter från. Och... en fosterdotter. Och sen flera, ja ganska många kontakter har jag där. Och i Somalia, har vi en del kontakter fortfarande, eller jag har. Men det är många utav dem som vi jobbade med som evakuerades till exempel till nord-östra delen av Somalia. Senast i somras hade jag kontakt med en utav dem som var på besök i Sverige faktiskt. Men vi jobbade med primärhälsovård och sånt, i södra Somalia. Och runt Mogadishu, och det gjorde att, det var ju krigshärjade områden så dem fick fly. Sen blev många utav dem sprida ut över världen. Men det har jag! Egypten har jag mycket kontakt med, senast här om dagen. Och Israel-Palestina likaså.

I: Är det personer som du lärt känna där, eller är det genom kyrk, olika kyrkor, eller hur är kontakten baserad?

K: Det är både såna som blivit nästan som släkt till en, vänner släktingar, det är gamla arbetskamrater. Eftersom jag jobbat i ett counterpart system nästan vart vi än har varit. Och eh, ja det är väl projekten också, kan man säga. Det är, jag har ju jobbat huvudsakligen i muslimvärlden. Så det är inte med kyrkor.

I: Vilken kyrka kommer du ifrån?

K: Svenska kyrkan.

I: Vilka insatser har du gjort inom ditt missionärsarbete?

K: Oj det är ju jättesvårt, det skulle ju någon annan svarat på. Men jag kan ju berätta vad jag haft för tjänster då. När jag jobbade i Sudan så var jag kvinno-sekreterare, för flyktingarbete, flyktingkvinnor från Etiopien och Eritrea. I en Ekumenisk organisation som sträckte sig från ortodoxa kristna till pingstvännen i Sudan, Sudan Council of Churches (04.09), och mitt uppdrag där bland flyktingkvinnor från Etiopien och Eritrea var att tillsammans med eritreansk counterpart Abraham Brehontdu hette hon, bygga upp ett kvinnocentrum mot förskoleverksamhet för flyktingkvinnor, för att hjälpa dem till rätta under den här flyktingtillvaron i Sudan. I Somalia så var jag personalansvarig, vi jobbade då jag och min före detta man i utsända fosterlandsstiftelsen som är en del av svenska kyrkan. Med primärvård och flyktingarbete, det var femtio byar i södra Somalia, men vi administrerar dem från Mogadishu med arbetet. Och så var det flyktingarbete i femton tjuga mil, bland Etiopiska flyktingar i Somalia. Och min uppgift var då att vara personalansvarig, och vi hade femton svenskar med familj med barn, femton tyska familjer som vi jobbade i vattenvårdsprojekt och sånt. Och sexti Somalier anställda. Och sen i Egypten och i Kenya jobbade vi då med nödhjälpsändningar in till Somalia. När kriget bröt ut, för vi evakuerades på grund av kriget. Och i Egypten så jobbade jag med Ortodoxa nunnor i en av Kairos största städer, med pedagogisk träning på en stor skola för sopsköldens barn. Så jag ansvarade för deras fortbildning kan man säga, eftersom jag är då lärare också. Och jobbade i huvud taget med relationerna mellan Svenska kyrkan och den koptisk-ortodoxa kyrkan. I Israel-Palestina så jobbade jag på Svenska teologiska institutet i Jerusalem, och där var jag kurspedagog, vid ett utbildningsinstitut dit man kommer för att studera hur relationerna är mellan kristendom, judendom och islam. Och där var jag kursansvarig plus att jag jobbade med israeliska fredsorganisationer för att knyta dem banden till dem starkare till Svenska kyrkan. Ja det var väl det hela.

I: Jag förstår... Har dessa varit del av långvarigt projekt eller ensam insats?

K: Ja det är långvarigt men det är så väldigt olika karaktär på dem. Om vi tittar på Sudan så var det ju då flykting, denna ekumeniska Sudanesiska organisationen som bjöd in Svenskar att jobba med alla, det kom ju en miljon Eritrea och Etiopien till Sudan. Så det var ju ett projekt, ett arbete som pågick under många år. Och Sudan Council of Churches jobbar ju med väldigt mycket fler saker, trädplantering och sånt. Så detta var ju deras flyktingarbete, som det kan man nog säga pågick under väldigt många år. När vi är i Somalia, så har inbjudan kommit från ministry of health, det är ju ett nästan totalt muslimskt land, men man hade ju

goda erarigheter av missionen sen trettioalet när missionärer från fosterlandsstiftelsen fick lämna landet på grund av stridigheter. Så landet, och när katolska kyrkan befäster sig där med Italienarna. Men dem hade så goda erfarenheter från folk, Sudan, så dem gjorde inbjudan. Hade ju tidigare frågat FN folk och alla möjliga, det är ju ganska fantastiskt att de vänder sig till en kyrka. Men ingen vilje jobba i de här femtio byarna i södra Somalia, för det var ju så oerhört tufft arbete. Och det är under såna villkor som ofta missionärer arbetar, till skillnad från om man är ute i större biståndsorganisationer. Det var mycket långsiktigt, det var allt primärhälsovårdsprogram betyder ju att, tänker man sig bygger upp hälsoposter och utbildar by-barnmorskor, men när man började med det så insåg man att det kan man ju inte göra utan att alla har vatten. Så fick man ju knyta vattenprojekt till det, så det var mycket långsiktigt arbete. I Egypten så var vi, den andra prästfamiljen som kom dit som jobbade med olika saker. Och det var också mycket långsiktigt arbete, just nu ligger det lite i träda, beroende på situationen i Egypten. Men det har pågått under många år att stärka banden mellan en gammal ortodox kyrka, och Svenska kyrkan. Och det var ortodoxa kyrkan som bjöd in Svenska kyrkan att komma dit. Och så vill man ha olika saker utförda beroende på vilken bakgrund vi hade som blev anställda. Israel-Palestina är ett mycket gammalt arbete, Svenska teologiska institutet, ja de fyllde femtio år för några år sedan. Och har jobbat alltså som ett dialog institut i alla dessa år i centrala Jerusalem.

I: Har du varit ensam eller i grupp under dessa arbeten

K: Jag har inte varit ensam, dels så har jag varit gift i nästan fyrtio år. Och vi har varit där med våra barn, alla våra barn. Sen har vi funnits i en krets av andra svenskar som också jobbat som jag sa, i Somalia så var vi femton svenskar. Vi har varit färre på vissa ställen, men vi har ju också jobbat hela tiden med lokalt folk. Och vi har också, ja, jo vi har varit många.

I: Hur har dynamiken, uppdelningen varit er emellan. Liksom vem som sköter vad.

K: Alltså, den har varit väldigt bra, om man får säga så? Det låter väldigt enkelt och korthugget och så. Men jag tror att även om man kan säga, att även i och med att man är. Jag tror att det är väldigt starka personer, som åker ut i missionen. Mission har aldrig varit särskilt goda om man tittar ur materiellt hänseende, det har förändrats de senaste åren. Men det har varit under väldigt enkla förhållanden, därför är det väldigthängivna människor som åker ut. Som vet att man lämnar vissa saker, som vet att man inte kan ha det som hemma. Samtidigt är det så att är det starka individer så är det ju också så att man kräver ett visst utrymme, per definition på något vis. Men det som har varit väldigt bra, tycker jag. Är att man fått kolossalt bra förberedelse, stöttning under tiden, och uppföljning efter, och alla har vetat vad dem ska göra. Så när man kommer ut så är det så att man har sin specifika uppgift. Sen är det också så med missionärsvalet, att även om man har sin specifika uppgift, så är missionärer ofta såna, har varit av tradition, att man kan både bygga hus och operera, och lyssna på folk. Så man är inte så fyrkantig i sitt tänkande i vad man ska göra, så därför blev det ju en väldig dynamik. Man kan, man måste jobba ihop och vi har ofta väldigt små resurser, ekonomiskt. Så vi måste koka soppa på en spik. Eh, och det tror jag många missionärer kan.

I: Vem avgör destinationen för insatsen?

K: Vi gör aldrig någonting från Svenska kyrkan, utan att dem frågar, i lokal kyrka som kallar oss i det landet, eller en organisation som bjuder in. Och sen tar ju Svenska kyrkan, eller fosterlandsstiftelsen som också är en del av Svenska kyrkan, ställning till, ska vi göra detta? Alltså det var ju missionen som startade biståndsarbetet, fosterlandsstiftelsen i Etiopien det är ju en 150 år gammal tradition, långt innan SIDA fanns på kartan eller så. Och därför finns det ju gamla inarbetade relationer, fortfarande är det då så, till exempel med Carnegie kyrkan i Etiopien att det gäller, det går inte bara att komma dit, även om vi har den här långa traditionen. Utan dem bestämmer, vi vill ha såna här människor, och sen så letar missionen hemma, kyrkan hemma här i Sverige. Har vi några sådana. Och sen så kallas man till intervjuer, och så en lång förberedelse innan man bestämmer sig att jaha, och kan ni tänka er att åka dit?

I: Vad påverkar vid beslut för destinationen? Liksom, hur ska jag utveckla frågan... Men det är liksom kallet från kyrkan...

K: Ja det är det, eller om en inhemsk organisation som hälsoministeriet i Somalia, man tar ställning till det där här hemma. Man sitter ju inte... jag har ju vetat, jag är ju ändå ett barn född på femtio talet, och har varit mycket aktiv i allt det här som har med internationella frågor att göra, 60 och 70 talet och så. Och då fanns det en period där vi fick försvara oss så mycket i missionen. Jag har ju ändå varit också politiskt aktiv på vänstersidan och så, så jag tycker inte alls, men jag känner att vi har burit mer än vi ska behöva bära. Vi försvarar oss hela tiden för folk tycker nästan att vi var imperialister. När du då säger, vad bestämmer, och hur blev det. Vi har aldrig suttit som jag tror, ja kanske nån gång i tidernas begynnelse, men alla gör ju såna fel. Men det är inte så på många många decennier, att vi har ju inte med en jordglob och sagt att, okej vi startar ett arbete där, så åker vi ut. Utan vi jobbar ju sida vid sida, och ser till varandras behov. Idag är det ju också så att vi har missionärer från Afrika i Sverige, vi behöver ju det i vår kyrka. Vi ber folk komma hit och hjälpa oss med sånt som dem har funnit. Så det är ett liksom ett syskonskap. Så jag har slutat försvara missionen, när de säger att vi är imperialister på något sett. För jag har också sett så mycket av biståndsvärlden ute, vi är ju en liten värld. Man jobbar med FN folk och SIDA folk och så hela tiden. Många av dem här har gigantiska resurser, och ibland undrar jag vad dem gör utav dem. Medan vi har nästan ingenting, lågt, en liten budget men får väldigt mycket gjort. Så vi har ju liksom väldigt mycket stolthet i missionärskåren över vad vi gör.

I: Och jag är ju liksom inte ute efter...

K: Nej, nej. Jag bara tänker om man tänker på hur bistånd ser ut med utvecklingsarbete, så tänker man, ja FN är ju fint att jobba i. Jag har jobbat mycket med FN folk, det finns jättemycket bra människor där, Jag har också blivit tillfrågad om jag vill jobba där. Men jag har valt att jobba i missionen, jag tycker om det sättet att arbeta på. För vi jobbar nära människor.

I: Vilka kriterier ställs av de fattiga. Eller hur definierar man fattiga, fattigdom och

lite sånt här som anses behöva hjälp?

K: Menar du från svenska sidan sett, eller menar du från...

I: Från er sida sett. Din sida framförallt.

K: Jasså, där skaffar vi ju oss, tar vi ju del av den kunskapsbank Hur FN tänker att det här är fattiga, hur index, så vi följer sånt, och också vad vi vill sätta in några resurser, när vi har fått en förfrågan. Och där är vi ju också ganska kritiska till, på ett positivt sätt kritiska till, och tänker vart kan vi göra bäst insats, i samtal med den inhemska parten.

I: Ställs det krav mot biståndstagaren.

K: Ja det gör det absolut, därför att, det är ju också så att även om missionen lever mycket på dem gåvor vi får i kollekt och så. Så får vi ju också SIDA anslag och allting sånt så, beroende på vad det är för typ av arbete. Och det där ekonomiskt exakt, hur det är, det kan jag inte idag, det kunde jag då en del av i alla fall. Men det är ju, vi ska ju stå till svars för vad vi använder pengarna, hur dem har använts, och så. Och dessutom... ja det gör vi väldigt, och vi gör ju kontinuerliga rapporter. När vi var ute så skrev vi kvartalsrapporter hela tiden, och så. Och sen sammanställningar och så, det var väldigt noggrant hur allting, pengarna används.

I: Men det är liksom inte så att dem här pengarna de ska bara gå till en viss minoritet, eller att dem ska liksom bara se till att, du måste uppfylla våra krav för fattig, för att få hjälpen annars så skickar vi iväg dig, eller...

K: Alltså jag har aldrig varit med om det, det kan jag inte säga. Utan jag tycker att man har ett ganska stort mandat när man åker ut. Att tillsammans med dem man jobbar med se, och använda. Och så vet man ju vilken budget man har att röra sig med. Det kan jag inte svara bättre än så.

I: Det är ett bra svar. Vad bestämmer typen av insats?

K: Hur tänker du nu?

I: Om det ska riktas mot skola, eller mot hälsovård, eller liksom vad är det som bestämmer att, nej men vi åker till det här och så ska vi hålla på med flykting arbete och så.

K: Ja då ska svara olika på det. Det ena är ju att Svenska kyrkan har, och även fosterlandsstiftelsen har, och alla andra kyrkor också gissar jag på. Man har ju så att säga, prioriterade områden som man vill satsa på. Till exempel med utbildning eller hälsa eller vad det nu är. Man brukar ha fyra eller fem såna saker som man tycker att dem här är ju viktiga att jobba med, och det här samlar vi in pengar till från folk i Sverige och så. Och där sitter man då med sin summa pengar som man får in, och så får man pengar från SIDA och lite så. Sen har man ju då ett samarbete, eftersom inte vi jobbar i blindo så att säga. Med lokala organisationer eller statliga eller vad det nu är, i andra länder, eller kyrkor som samarbetspartners. Och när dem då, där ber om hjälp från oss, så tittar man ju på

om det stämmer, men det stämmer ju nästan alltid, jag menar människor som är under fattigdomsgränsen så att säga. Eller flyktingfrågor finns det också, katastrofinsatser finns det pengar till, och hälsa finns det pengar till. Då bestämmer man då tillsammans. Men ofta går det till så, att kyrkorna eller lokala organisationer säger vi skulle behöva två pedagoger, eller vi skulle behöva ha en läkare till det, och så. Och så frågar jag dem så att säga. Sen är det ju, finns det ju också en stor katastrof-del i Svenska kyrkans arbete, typ nu som det har varit på filipinerna och så. Och då fungerar vi på samma sätt som andra organisationer, Röda korsett och allting. Då ropar ju liksom filipinerna stort på hjälp, och då har vi haft, och nu till Syrien vid jul, stora insamlingar till det. Det är ju en speciell budget för katastrofinsatser. Men generellt är det så att det går till så i ett samtal.

I: Har du märkt förändringar kring typ av insats, under dina aktiva år? Om du kollar på trender eller så där att nu har vi insett att vi måste fokusera på skolan.

K: Mer så att accentuerats mer och mer i gender-perspektiv, och kvinnoperspektiv, kan man säga. Och det har nog blivit mer och mer för varje år. Det här allmänna tänket om vilken jag tror också är väldigt sant, och har sett också med egna ögon. Att hjälper man en kvinna så hjälper man ofta tio personer. Men hjälper man en man så kanske man bara hjälper den mannen. Alltså det har ju varit mycket kring mikro-budgetar och lån och så mikro-lån som kvinnor har fått, för liten verksamhet. Att starta ett litet kaffe eller så, och sälja te och kaffe och sånt, och så vet man att det har, så har hon fått utbildning i anslutning till det, och sen har det genererat väldigt mycket, att hon kan ha barnen i skolan. Och hjälpa henne och allt möjligt. Tenderar mer och mer till att ge lån, till att dem själva ska klara sig, och i kombination med utbildning kan man nog säg. Sen finns ju hälsofrågorna där också hela tiden, och det har funnits med hela tiden. Men i längden tror jag att vägen till att på nått sätt hjälpa människor ta hand om sina egna liv, så tror jag att mikrolån är något som har kommit mer och mer.

I: Finns det långsiktiga mål med arbetet?

K: Ja det gör det, och det har jag sagt lite innan. Vi har till exempel utbildningsinstitutet i Jerusalem är ju ett långsiktigt mål, hur man jobbar med religionsdelen och dem här tre stora religionerna. Eller tre av dem stora religionerna. Och... när det gäller flykting situationen och när man jobbar med det, klart man gör upp mål. Men man vet ju inte, det kan ju snabbt också förändras, så det är ju speciellt. När det gäller utbildning, så har det ju varit, vi kan ta ett land som Tanzania, som Svenska staten och kyrkorna har jobbat mycket med, till exempel jobbar man med att starta 17 folkhögskolor i Tanzania, i ett långsiktigt arbete. Och dem relationerna mellan folkhögskolor i Sverige och Tanzania är ju liksom fortgående, att man reser mellan varandra, och att man lär sig av varandra. Bildningsarbete tar ju liksom aldrig slut. Det gäller ju även jordbruksarbetet, och sånt, och det kan jag inte mycket om.

I: Känner du till hur arbetets följs upp

K: Ja det gör jag, men som sagt, vad det gäller Sudan och Somalia. Så i Sudan var det flyktingarbete, det är ju, ja det fungerar inte så längre. I Somalia är det ett sönderslaget, men ändå så vet jag, jag har, eftersom jag fortfarande har kontakt

med folk och mina gamla missionärskolleger. De har sagt att det är en lätt ryggsäck att bära, när den är fylld med kunskap. Så även om vårt land är sönderslaget så kan vi alltid använda vår ryggsäck så fort det blir möjligt igen. Och många har då flytt till nord-östra Somalia och tagit med sig sin kunskap dit. Ja... Och även när det gäller pedagogiskt arbete som jag jobbat med i Egypten, det ligger ju som sagt lite i träla. Men vi får ju följa UD också när det gäller såna här föreskrifter, så ibland får man ju inte åka till vissa länder. Somalia får man inte åka till nu, och Egypten ska man inte heller involvera sig som det är, på det viset. Så därför är det svårt att säga, eftersom jag vart i dem delarna av världen så att säga.

I: Ja men det, är ju en viktig sida det också, hur den biten funkar och är olika vid olika insatser. Följer du aktivt nationell eller internationell utvecklings och biståndsdebatt?

K: Ja det gör jag. Det har man ju liksom i blodet när man började när man var 20 eller så.

I: Påverkas du utav dessa?

K: Det gör jag, mycket tycker jag. Alltid tyckt att det är svårt att vara hemma i Sverige när jag hör detta. Och folk tycker det är så hemskt när de ser det på tv, jag ur den aspekten att jag inte är där. Därför att det känns, sen tror jag ju att man har en uppgift, vill tro, som ambassadör för sitt arbete, eller för det arbete som bedrivs och de kontakter som finns och den erfarenhet man har, så jag försöker ju så mycket jag kan och orkar. Har gjort genom åren, att ställa upp, och föreläsa och så. Eller över huvud taget att berätta från person till person som i det här fallet, vad som görs eller så. Men det är, man kan känna sig, jag känns ju inte av att vara i katastrofsituationer, utan jag känner att jag skulle vilja vara där. Jag tycker det är svårt att sitta här välmående i detta huset, och få nästan skuld över det, det får jag inte kan jag inte säga. Men det är nästan så att jag tänker, att det är ju ingen rättvis värld naturligtvis. Så lite vanmakt. Men, ja...

I: I vilka forum följer du debatten?

K: I vilka forum?

I: Forum... liksom är det TV, eller är det FN:s direktiv?

K: Jag följer ju lite allt möjligt, jag läser ju oerhört mycket, har alltid läst mycket. Så jag läser ju mycket böcker, är mer och deltar i debatter, föreläsningar, åker på kurser och träffar mina gamla arbetskamrater, ser på tv och lyssnar på radio, det är det jag gör.

I: Ja eftersom du alltså var utbildad som du var, så antar jag att du är bekant med missions vetenskap?

K: Jag läste ju missionsvetenskap också på Uppsala universitet.

I: Känner du att det, liksom är aktuellt inom ert arbete och så?

K: Ja det tycker jag ju, och det är alltid viktigt tror jag, att även om ord har sina begränsningar, men jag gillar ju språk oerhört mycket, även om jag vet språkets begränsningar så är det ju ändå det sättet, på nått vis att reflektera, och... ja på nått sätt, sätta ord på vad som är viktigt och vad som är oviktigt och hur man kan förändra och så. Så även om språk och ord har sina begränsningar så tror jag att den här reflektionen måste på nått sätt vara fortlöpande.

I: Liberation theology

K: Mm, Befrielse teologin.

I: Ja precis! Är det också något du är bekant med?

K: Ja det är jag. Det är han Gustavo Guiteres som har myntat det uttrycket, eller den termen. Ja du det är jag. Ehm, mest diskuterat kan man väl säga, reflekterat över i Sydamerika. Men har ju naturligtvis spritt sig över världen. Självt hade jag en lärare när jag läste teologi, som hette Per forstin, som nu är död. Han, han var professor i någonting, och han var själv missionär i Tanzania och han har skrivit intressanta saker kring det utifrån Tanzaniskt eller Afrikanskt perspektiv. Om trädets teologi, lite så sitta under ett träd. Det är ju så man gör i Afrika, och där tillsammans fundera i celler som man då pratar om i befrielse teologin, hur man kan. Ja det finns ju samma tänk överallt egentligen ingenting annat än studiecirkel som vi hade i bildningstidens begynnelse i Sverige. Så började vi ju och gav mandat till varandra som ett sätt att växa. Jätte viktigt är det.

I: Men det är liksom det, eller du känner att det har påverkat här hemma i Sverige också genom din föreläsare då. Att det finns representerat.

K: Absolut. Det skulle jag vilja säga, att generellt tror jag att man skulle kunna säga att bildningsnivån är hög och kunskap om sånt här tänkande. Bland människor som åker ut i mission. Utifrån min erfarenhet av Svenska kyrkan och fosterlandsstiftelsen, men jag, jag tror att det gäller för andra också.

I: Förklara förhållandet som du upplevde det mellan kyrka och missionär.

K: Kyrkan här hemma, eller kyrkan i världslig bemärkelse, eller kyrkan där ute?

I: Där du känner att det har störst påverkan på dig... Är det... vad är det för plattform liksom eller är det arbetsgivare, eller är det liksom bara ett forum för diskussion?

K: Jaha, så tänker du. Ja det är ju mycket, det är ju många nivåer i det. Det ena är ju att man, när jag själv så att säga kom till en medveten kristen tro, när jag var i tjugoårs åldern. Jag är inte uppvuxen i ett hem där man gick i kyrkan. Så möttes man ju i förkunnselse och i samtal och i kurser och allt i vad mission är, och utlandsarbete. Jag hade mött det som barn i söndagsskolan och, jag var liten när jag bestämde mig för att bli missionär. Fast jag inte kom med i kyrkan för ens långt senare, då möttes man ju utav det. Och det var ju kyrkan som lyfte det internationella perspektivet och missionen som ett uppdrag, just fokus på ett

uppdrag. Ett precist uppdrag som man ska utföra. Min tanke eller min grundhållning är ju annars att alla kristna är missionärer. Alltså mission är ju att utföra ett uppdrag. På något sätt, att följa i Jesu fotspår. Och det kan te sig väldigt olika sätt. Det kan vara att vara läkare i Tanzania, men det kan ju också vara att vara förskolelärare här ute på Hasslö. Sen det är ju det ena, så jag mötte det liksom i mötet med kyrkan så att säga. Sen är det ju så att kyrkan här, är ju Svenska kyrkan är ju den sändande, sänder ut en i ett uppdrag, i ett missionsuppdrag. Och där finns ju också då en mottagare, och det är ju den andra. Om det finns en lokal kyrka där, eller om det finns en lokal organisation. Sen är ju Svenska kyrkan eller fosterlandsstiftelsen som jag jobbat för, också som du säger arbetsgivare och bollplank. Och dem man relaterar till och refererar till och diskuterar med. Allt från försäkringar och löner och vad det nu är, till långsiktiga mål och rapporter och så. Jag tror att man kan säga ganska generellt, för jag har mött mycket biståndsfolk från andra organisationer, att man i kyrkorna tror jag i Sverige, kan jag bara tala för. Är väldigt bra i förhållande till många biståndsorganisationer på att ta hand om sitt folk. Alltså vi är ju en grupp människor som är ju, ja en av mina bästa vänner hon bor i Västerbotten vi har jobbat ihop i Sudan och Somalia, ringer till varandra var annan, var tredje vecka eller så. Och det är ju ganska långt till Västerbotten. Och vi lever helt olika liv och så nu när vi är i Sverige, och så gör många. Vi har haft möjlighet att träffas väldigt mycket, och lära känna varandra, och jobba väldigt nära varandra. Och missionen, eller kyrkan har sett till att vara varje år, ha årliga träffar, även om man inte varit ute på fem år. Så är man välkommen till såna träffar, och man har dagar när man liksom uppdaterar varandra, är tillsammans, och gör gudstjänst ihop, diskuterar, har kul ihop och så. Så det är många funktioner i relationen kyrka, missionär. Skulle jag säga. (33.29).

I: Hur definierar du en missionär. Vi var inne på det lite här nu, men

K: Jag skulle vilja lägga till, med risk för att verka alldeles för from, men jag är nog så from. Det är verkligen så att jag tycker att det är så här, att jag vill ta tillbaka ordet missionär. Det har liksom haft så dålig klang tidigare som jag sa, och nu i långa tidiga med någon sorts imperialistiska förtecken som jag inte riktigt vill kännas vid. Det finns övertramp och så, som finns i allas vår historia, men min erfarenhet är att det är väldigt mycket hängiet folk som åker ut. Sen är det så här, och det är det här jag menar, att det här är svårt att hitta ord på. Men vi var inne på väldigt tidigt, att vad jag har för utbildning och så, men det jag är mest det är missionär. Och vad menar du med det då, kan man då säga, eftersom jag samtidigt säger att det kan man va och vara förskolelärare här på Hasslö. Ja det kan man, och det menar jag. Men jag tror att det är så här, i alla fall att det har varit så, att vi som har åkt ut i missionens tjänst, förr i alla fall. Fortfarande, jag skulle kunna åka imorgon. Det är en livslång kallelse, som är något speciellt. Ett tilltal där gud, som jag bara inte riktigt kan skaka av sig. Så ringer de, för det händer ju eftersom vi är inte jätte många, och jag som också är special utbildad, tillhör de som är special utbildade för att jobba i muslimvärlden. Vilket ju är väldigt aktuellt i vår tid, kan bli uppringda och frågade att kan du tänka dig detta? Jag kan inte bara skaka av mig det och tänka, nej det kan jag inte. Jag får mycket sämre lön, jag får mycket sämre villkor, jag kanske får sälja mitt hus eller hyra ut det, magasinera det, det har jag gjort många gånger. Och jag kan inte låta bli att ha det under beaktande. Och jag tror mig veta att väldigt många av oss som åkte ut i alla fall, jag tror det

fortfarande är så med många människor, men i alla fall tidigare. Som började åka ut när vi var 20-30 år eller så, och är i min ålder, jag är 60 plus, vi bär det här med oss livet igenom. Det går inte att ta på, det går inte att hitta ord för. Och det är inte så att vi är för mer, eller bättre än alla andra, men vi har drabbats av ett tilltal som vi har svarat på. Och fortfarande är beredda att svara på, därför att det behövs.

Appendix C.

Interview with Ingegerd Rooth and Marita Johansson.

214-01-03.

IS. Om ni nu bara skulle vilja börja, nu när kameran är igång, med att presentera er var och en?

IR. Jag heter Ingegerd Rooth, och ska jag tala om hur gammal jag är också? Jag är 83 år.

MJ. Jag heter Marita Johansson, och jag är 73 år.

IS. Och... Hur hög är er utbildning vardera?

IR. Ja jag är, för början är jag barnmorska, sjuksköterska, sen blev jag läkare, sen har jag disputerat inom medicinen då på malaria.

MJ. Och jag är narkosköterska.

IS. Så ni har, du har bara år några år mer, men ni är högskoleutbildade båda två?

IR. Ja, ja...

IS. Vart har ni varit i ert missionsarbete?

IR. Jag reste ut 1956 till dåvarande Belgiska-Kongo. Och där var jag fram till, då först fyra år utan avbrott. Och sedan kom kriget. Jag kunde alltså inte komma tillbaks tyvärr. Utan medan jag var så fortsatte jag läsa till läkare, eller läste till läkare under hemmavistelsen. Sen reste jag tillbaka och var där ute då, sen jag blev färdig läkare, till 1976. Då jag blev omplacerad av missionsstyrelsen, dom behövde hjälp på ett litet sjukhus nere i Tanzania. Och då har, sen dess har jag alltså varit nere i Tanzania, till början på 2000 då, 2003 har vi väl räknat som avslutning då, på vår riktigt aktiva period. Även om vi har varit ute varje år, ända till för tre fyra år seda.

MJ. Och jag åkte ut första gången till Tanzania, och har bara varit i Tanzania, 1969. Och avslutade mina arbete i Tanzania 2003.

IR. Det gjorde vi tillsammans då, eftersom vi jobbat tillsammans de sista trettio, de sista då, ja vi har arbetat tillsammans i snart fyrtio år.

IS. Och det bar, ni lärde känna varandra då, nere på plats?

IR. Nere på plats, ja.

IS. Och har ni besökt samma ställe flera gånger?

IR. OM...

IS: Det har ni gjort...

IR. ja framförallt har vi ju varit in tillbaka till Tanzania. Men jag har också varit tillbaks där jag började i Kongo. Och det var ju en upplevelse. Nu sista gången jag var där, då var det 17 år som hade gått sedan jag var där, gången innan. Och det var en, det var en helt obeskrivlig uppenbarelse.

MJ. Upplevelse...

IR. Ja upplevelse, och möta alla dessa människor som jag mött, för så många år innan. Det, jag började, jag startade alltså, jag började som sjuksköterska och barnmorska. Sen när jag blev läkare och kom tillbaka dit, så startade vi ett sjukhus, och byggde upp det sjukhuset. Och det växte ju så det knakade förstås. Och där var man ju då, faktiskt nästan då, ensam läkare. Så det var ju så många som mindes en då, eftersom man var ensam läkare. Så det var ju så många som mindes just därför att man var ju doktorn på plats. Dem kom till mig och frågade mig, känner du igen mig. Nja sa jag, jag känner nog igen ansiktet. Ja men minns du inte att du opererade mig 1974. Dem var så där rörande, man skulle minnas dem. Man fick ju en relation till alla människor som man opererade och mötte.

MJ. Jag var med på det besöket. Och det var rena Kungsgatan när hon åkte, det var gripande att se dessa gamla människor. Och vad dem uppskattade henne. Bland annat så kom det då en karl som hon då inte kände igen. Då ryckte han upp skjortan och visade sitt ärr och sa, kommer du inte ihåg mig nu. Jo det är klart jag gör, sa Ingegerd. Så det var en fantastisk upplevelse.

IR. Jo jag blev betagen utav det. Det blev ja va, naturligtvis. Och fortfarande så har jag ju telefonkontakt även där, med vissa. Vi har ju försökt hjälpa då dem som vi har kunnat, vi har ju inte mycket som du förstår, ekonomiska möjligheter som har varit missionärer i alla år. Inga läkarlöner här inte, sen har man ju raggat ihop lite vänner och bekanta här hemma, som har hjälpt oss att hjälpa. Och en utav dem jag brukar prata med ibland på telefon då där nere, hans son är färdig läkare nu. Vilket ju är väldigt roligt, som vi har kunnat hjälpa lite så där. Så pratar man då med, här ifrån med mobilen, upp i ett berg långt upp i Kiro provinsen. Det är rätt fantastiskt.

IS. Ja det får man väl säga, det går enkelt nu för tiden med teknologin och så faktiskt. Och det är ju lite vad vi var inne på, den här nästa fråga. Med om ni har kontakt med era såna här fältarbeten fortfarande.

MJ. Vi hjälper deras barn att studera, för efter all erfarenhet som vi har. Så om man ska tala om hjälparbete, så det som är mest. Det som är mest effektivt, det är att låta ungdomarna studera. Som lillgrabben sa 17 år. Marita nu måste jag studera något ämne, så jag vet att jag får en bra lön, så att jag vet att jag kan ta hand om mamma och pappa. För de i sin tur har ju ingen pension. Det fanns inte när vi var ute. Det var ordnat så att det skulle finnas, men de pengarna förskingrades, så det blev aldrig nått av med pension och grejer. Men nu tror jag det är mycket bättre. Men dem är införstådda med att ta hand om sin äldre generation. Och vi är mycket glada för våra ungdomar som vi har kontakt med, och vi får då betygen och lite. Mycket intressant att följa med om.

IR. Den som du berättade om som vi har känt sen han föddes då, eftersom vi har varit där så länge. Han är ekonom nu, och då har dem ju möjlighet då att, liksom fortsätta hjälpa sen. Och han hade ju aldrig kunnat läsa om inte vi hade försökt och genom våra vänner. Kunnat försöka och hjälpa honom att läsa vidare. Det känns, sånt känns ju väldigt bra.

IS. Vilka insatser har ni gjort inom ert missionsarbete. Liksom praktiska uppgifter på plats och sådär.

IR. Ja om jag börjar då från Kongo så. När jag kom dit då 1956, eller i januari 1957, så då var det ju ett missionsarbete med lärarutbildning och så. Och även sjukvård, jag var nog första barnmorskan som kom det och förs. Det fanns någon utbildad sköterska förut. Så där arbetade jag de fyra första åren, för att utveckla barnhälsovården, och dispensär. Men sen, efter kriget, när jag kom tillbaka. Och vi fick möjlighet att på samma plats bygga upp ett sjukhus. Och det står ju där, visserligen har det sjukhuset, blivit bombat och förstört. Men dem bygger upp det igen, dem på plats så det är igång. Dem har sjuksköterskeskola där nu faktiskt. Och i från det sjukhuset sedan, när man inte kunde vara där under några år. Då liksom bara det mest akuta, så flyttade dessa verksamheten till Bukavu. Som sen har blivit detta enorma sjukhus Panzi, där doktor Mokegi, den här Afrikanska läkaren som fick det alternativa nobelpriset nu bland annat. Har hjälpt tiotusentals kvinnor. Så man känns som att man, nånstans har man också fått vara en liten lite liten pusselbit också där. Och det känns ju underbart roligt.

MJ. Hur var frågan?

IS. Vilka insatser har du gjort på plats, praktiskt sett.

MJ. Jag har passat upp Ingegerd, sett till att det tekniska fungerar för henne. Och sen började jag på den platsen. Vi har ju gjort malaria forskning, där började jag först. För vi hade ingenting så jag bodde i tält. Och vi fick gräva nån liten toalett och sånt där, och det var väldigt bedrövligt. Men sen när vi då fick hus och Ingegerd kom, då så sa befolkning det här att vi behöver inte henne när vi har dig. Och jag fick använda all min kraft till att tala tala om hur mycket duktigare hon var, än vad jag var. Ja, hur ska dem veta? Hur ska dem veta....

IR. Så där byggde vi liksom upp ett, ja jag kom till ett litet sjukhus i Muchoviaje, som sen också har utvecklats vidare. Men sen har vi flyttat ut till övärlden, det står rätt mycket om det där (syftar på bok), ut i Mangobo träsket. Där började vi absolut i från scratch, där fanns ju ingenting

MJ. Och där blev vi kallade av muslimerna.

IR: Där ville muslimerna att vi skulle komma, för vi hade åkt ut när vi varit lediga någon lördag så där. Och åkt ut på kanalerna i träsket, för att se hur barnen mådde ja. Men så fick vi ett brev en dag, där dem sa, du vet att våra muslimska bröder, dem har ju inte så där väldigt hög uppfattning om kvinnor som sådan. Så då skrev dem så här, vi vill att ni ska komma ut till oss, för vi vill prata med er, punkt slut. Och man är ju van på att ta på både det ena och det andra. Så då åkte Marita ut, för jag var sjuk den dagen. Och när hon kom ut så, samlades förstås alla männen

då bara, och det var ett femtiotal män och en kvinna vilken var lärarinnan i byn. Och så pratade om att vi har det inte lätt, men sa den ledande mannen där, vi muslimer gör det inte mycket för våra. Men nu har ju Marita och Ingegerd kommit ut till oss, och åkt här för att se hur vi mår. Och dem tycker om oss, nu tycker jag att vi ska be att dem flyttar ut till oss och bor här hos oss, och hjälper oss med våra kvinnor och barn. Så tog han Marita i handen, hon är inte så strong och stilig som du har sett. Så tog han henne i handen och ställde henne framför alla gubbarna och sa att, ja jag vet ju att hon är kristen, och att Ingegerd är kristen och vi är muslimer. Men det här är väl ingenting att vara rädd för, och därför så fick vi muslimernas kallelse dit ut. Och det är rätt fascinerande att tänka en sån sak. Det dröjde naturligtvis rätt länge innan vi kom ut. För att vi var ju låsta, på sjukhuset. Jag som enda läkare, och du som enda narkosare och enda ...

MJ. Men så fick vi ju manliga narkosköterskor och jag kom loss.

IR. Sen kom du loss du också då. Och sen har vi, flyttade vi från sjukhuset då. Och all dessa operativa verksamhet, till den där lilla byn där det inte fanns, absolut ingenting. Det fanns tre toaletter i hela byn. För det var nämligen så i den kulturen att det var illa och ohygieniskt att gå på samma ställe två gånger. Nu sitter vi och dricker kaffe här så...

MJ. Det gör inget.

IR. Så det har varit vår ständiga kamp. Sen så byggde vi en dispensär där, och sen började vi att forska på malaria. Så där har hela mitt avhandlingsarbete, är från den byn alltså. Och det är ju också en, när man tänker efteråt, så tänker jag att, hur var det möjligt för oss. Och sen när till och med WHO faktiskt använder min avhandling. Tillsammans med några andra, för kriterier för diagnostiken, då blir man ju väldigt glad och tacksam. Det blir man...

IS. Har du någonting att tillägga (Riktat frågan till Marita).

MJ. Nae.

IR. Vi slet ont rätt mycket.

MJ. Ja men det är, den äldre generationen där som vi då har arbetat med, dem var väldigt fina mot oss. Dem var fantastiska, och Afrikanerna har ju kunskap som inte vi har. Jag, när jag var ensam där ute och håll på att sätta arbetet och sånt där. Så kom dem dit med en pojke, en fiskarpojke tidigt en morgon. Knackar på min dörr och sa att han kunde inte andas, så jag gick ut och skulle hjälpa till, och jag förstod inte. Han hade fått någon hedna-medicin kallar vi det för, så säger man kanske inte.

IR. Ja, från nån herbalist.

MJ. Herbalist där, och dem hade gjort dubbelt så stark medicin, för att han skulle kunna bli bra så att de skulle kunna åka. För du vet att tidvattnet väntar inte på människorna. Men han blev värre och värre och jag hade radiokoll med Ingegerd en gång på dagen.

IR. Ja jag var kvar på sjukhuset då och hon var där.

MJ. Så då kallade jag på henne och sa jag måste ha nån som kommer och hämtar pojken, han andas sämre och sämre. Och han fick såna där ryckningar som man får när man tar selukeriner när man sover folk, från musklerna. Men då sa Ingegerd att hon skulle skicka ut en bil, och han skickade ut en bil men den kom för sent. Pojken dog i mina armar. Men det var inte det som var det viktiga, utan efteråt, så kan man ju tänka då att en liten vit tanta där ute... Så dem flesta de gick så småningom, men jag lät bilen, bad dem att dem, dem skulle köra hem honom så att föräldrarna fick se. Och så ville man begrava honom när. Och så ja, jag måste säga att den gången blev jag lite ledsen, så dem såg ju att jag var ledsen och att jag grät lite sådär. Men så var det två stycken, en äldre dam och en kill, en man. De gick inte så tänkte jag att, kan de inte gå snart så att jag kan få vara ensam med min sorg. Och då frågade jag dem, ska ni inte gå hem? Nej sa dem, det ska vi inte. Vi går inte hem för än du skrattar. Så dom hade sån omsorg om en, så jag fick inte lov att sitta och vara ledsen där. Vilket annars är kanske vanligt hos oss att man vill vara ensam när man är ledsen. Men dem ville vara runt om och se efter att jag blev glad igen. Såna där saker har vi lärt mycket av afrikanerna, dem var väldigt fina.

IR. Verkligen.

MJ. Och det gäller ju liksom att man har delat allt med såna. I många olika situationer.

IS. I både tufft och lätta saker. För det är klart som du säger, är man van att kunna sluta om sig själv lite när det händer tråkiga saker. Så är det klart att även om man kanske är taksam, så är det ju någonting som känns annorlunda mot vad man är van vid.

MJ. Man får lära lite av deras kultur.

IS. Projekten har dem varit långvariga eller ensamma insatser?

MJ. Långvariga..

IR. Ja det kan man ju verkligen säga. För om jag tar Kongo först då, så missionen utvecklades ju liksom, det var ju inte på pappret ett projekt som att i så och så många år ska vi göra så. Det växte ju från en liten, liten klinik då, innan jag kom där till missionsstationen. Som blev större och större, så behövde bygden dispensär som blev större och större. Och så kom kriget, och seminariet där, det var ett folkskols seminarium där, fick flytta all sin undervisning till stan. Och då stod dem tomma. Då ville våra afrikanska missionsledare då, att det skulle bli ett sjukhus. Och då blev ju dem byggnationerna början till ett sjukhus. Så sovsalarna för killarna och för tjejerna på skolan, det blev ju liksom vårdavdelningar. Och andra blev operationssalar och så vidare. Så det växte ju så här (demonstrerar med händerna), och blev större och större, så det var nästan svårt att hejda det. Och sedan så när vi kommer till Tanzania så, då börjar vi från att absolut ingenting i lilla byn, när vi flyttade ut till byn där. Ja kom och servera mer kaffe du Marita. Så, så från byn så som från början hade varit 400 i byn, när vi kom dit. Det fanns.

MJ. Men där, här är ju inget kaffe, där är ju bara...

IR. Ja men lilla gumman... Vi, där så, då var det 400 i byn sen, men i och med att vi kom dit sen med sjukvård, så kommer ju mammorna och dem kommer ju från byarna, och öarna runt kring. För är fanns det hjälp att få för barnen. Så fick vi möjligheter att, genom en högstadieskola i Lidköping, de gjorde ju Operation Dagsverke för olika saker. Då satsa dem in, så byggde vi en skola. En större skola, och sen växte ju det där, och sen blev det ju ett, från att bli en, från att bli en dispensär. Jag och Marita då hjälptes åt så vi kunde få inhemsk personal. Och sen blev det ett eget health center, som blev ju större, och så kom ju vi med vår forskning. Och då blev ju det liksom inkluderande precis hela byn, vart enda hushåll. Så nu är det över 2000 i byn, eftersom dem har ju fått, det blir ju så när man fått hjälp med både skola och sjukvård att. Då dras folk dit alltså. Så det har ju ändå haft en betydelse för byn, naturligtvis det.

MJ. Men vi byggde inte nån missionsstation, när vi kom till det denna. Utan vi bara arbetade så att folket skulle kunna ta över när det gällde dispensär och förlossning. Och allt, utan det är, vi bröt rätt snabbt från gamla metod när man bygger missionsstation, och så är allt fixat till det.

IR. Så det är mera där jag var i Kongo. Det började 1924, som en, då var det ju regelrätt missionsstation, sen så växte ju det som en missionsstation. Men nu har ju afrikanerna också tagit över allt det, och det är ju en blomstrande ställe. Men det är ju helt övertaget. Och här då, så ja...

MJ. Det är ju bara den lilla biten som är kyrkan, alltså missionen och församlingen.

IR. Ja det är en liten grupp, en liten, liten grupp kristna bara. För det är ju helt muslimskt, som finns på plats alltså. Men det är ju, dem sköter allt sånt själva. Vi hade ju liksom inte tänkt att bygga kyrka va. Utan när Söndag kom då satt, men vi dem enda vita i hela området alltså, då satt vi på kökstrappan och spelade gitarr och sjöng. Och så kom våra vänner, våra muslimska vänner och sa, men ska ni inte ha någonstans där ni kan be. Jo men ni vet ju att vi kan be i köket, vi kan be var som helst, sa vi då. Ja men vi har ju moskén, det borde ni ju ha. Men vi har pengar att bygga nånting sånt för sa vi. Och så gick han vår vän, och så kom han tillbaka, men sa han. Skulle ni inte ha någonstans att be? Om vi hjälper er att köpa, liksom material, så kan ni, ni borde ha någonstans där ni kan be. Det var riktigt rörande alltså. Ja så köpte dem, så köpte dem...

MJ. Ja, de köpte ju stammar, och...

IR. gjorde såna ler kapell med lera, så det var ju väldigt, väldigt enkelt. Men sen så när det började komma upp, och dem byggde ju själva också då, muslimerna. Vi anställde ju dem, vi sa vi har inga pengar, men dem köpte billigt och så anlidade vi dem här, det är ju vad ska jag säga. Också såna här, före detta slavar som är så lite... inte så gott sedda, som är inte så.

MJ. Deras släkte är inte så fina.

IR. Så dem byggde och fick ordentligt betalt, för det då, från oss. Och sen när vet du, vi har kommit halvvägs. Så kommer dem tillbaka och säger, nja, nu tycker dem här i byn inte om att det ska bli nån kyrka eller så där. Nahe, sa vi, nej med det förstår vi. Ja men sa ha, kan vi inte kalla det för någonting för annat. Ja men vad skulle det vara då sa Marita. Jo vi kan kalla det för huset för Maritas vänner. Så våran första lilla lerkyrka det blev huset för Maritas vänner. Sen så småningom så blev det ju accepterat. Sen har vi också fått en riktig cementbyggnad, liksom med.

MJ. Men det är inte mycket, muslimerna kommer inte, dem vuxna men barnen kommer ju. Och numera så har vi, vi har ju växt mer än vad Ingegerd har redogjort för här. Vi har en stor sekundary skola för flickor. Och det är nämligen så att presidentens fru, kommer ju, är det den officiella frun?

IR. Det är ju den han representerar, dom har ju, fyra fruar vet du. Och han har en som han kan representera. Och det var den frun han brukade...

MJ. Och hon har satt upp en sekundary skola, det har ju inte med missionen att göra men den finns där. Och så har hon annonserat ut över hela Tanzania att där finns en sekundary skola speciellt för flickor, som är duktiga. Så hon tar alla som har höga betyg och sånt, får komma dit. Och där är ju många kristna också som går i våran kyrka nu.

IR. Så var det ju en av våra medarbetare då som har, läst bibelskola då alltså, han har fått en slags tjänst som en kaplan för dem flickorna eftersom, hela byn annars är ju helt muslimsk.

MJ. Så det utvecklas på många olika sätt. Och det här med skolor det ser vi som...

IR. Och en av våra pojkar som vi har kunnat följa i skolan, som nu blev färdig agronom, och han är muslim. Och vi har ju inte kunnat hjälpa honom ända fram. Men så hade vi en god vän, som var läkare här i stan, som då tjänade bra med pengar, och ville göra någonting där det gick direkt vart enda öre, inte till några administration. Så genom hennes hjälp då, så har han kunnat läsa vidare till bli färdig agronom. Och det känns ju väldigt, det är en muslimsk pojke, så vi har inte bara hjälpt våra kristna. Utan han, han är underbar pojke, och han ringer ibland alltså där nerifrån. För han fortsätter med sin master nu. För hans professorer dem sa att han är så duktig så han borde faktiskt, då blir man ju jätte glad.

MJ. Och där har vi ju då fått först från den här, Lorita Lindasson, läkare. Är fantastiskt, hon gick bort, hon blev väldigt sjuk. Och precis innan hon gick bort så sa hon till Ingegerd, hur mycket mer behöver pojken för att bli färdig. Och det har, det får du berätta.

IR. Hon satt och log på sin dödsbädd. Just då satt jag hos henne, då säger hon, Ingegerd, Joma han är inte färdig fören om två år. Hur mycket behöver du för att han ska kunna bli färdig? Och då plötsligt tänka efter, när man sitter vid en dödsbädd och hon frågar en sån sak. Jag tänkte, och jag liksom, ja han behöver nog fyrtio tusen kronor. Klart för en läkare hemma, överläkare så är ju någonting,

men ändå. Ja han behöver nog fyrtiotusen om han ska kunna bli färdig sa jag. Så sa hon att hjälp mig att ringa det här samtalet, så fick jag ringa ett samtal till hennes bankkontakt, så fick hon luren. Nu sätter du över femtiotusen till de och det kontot. Ja jag var ju helt tagen, och där satt jag och så föll hon tillbaka i sängen och så sa hon, är det säkert nu att det räcker. Ja sa jag Lorita, det räcker.

MJ. Sen nu efteråt, så när han skulle fortsätta till master, då hade vi ju inte ekonomiskt möjlighet att hjälpa honom. Men då träder sånt in om second hand, det har du kanske hört, eller det vet du inte? Att alltså kyrkorna har mycket second hand butiker, Pingstmissionens U-landshjälp har en, här som står under pingst. Och dem har gått in, och låter av dem pengarna som dem tjänar gå till den här killens master.

IR. Så han kan läsa sin master.

MJ. Så vi kan bara göra en massa punktinsatser-

IR. Stimulera andra, som har möjligheterna då.

MJ. Ja liksom med ungdomarna där, vi kan ju inte hjälpa dem på andra sätt. Det går inte. Så vi fortsätter vårt arbete här hemma.

IS. Det är inte så lite det, men ändå... Har ni jobbat ensamma eller i grupp? Det har ni med redan svarat på men ändå, för sakens skulle så.

IR. Ja, om vi tar Kongo först då, där var jag ju inte ensam så till vida, vi var ju ett helt, det var ju sjuksköterskorna, och sen var det ju lärarna på den stationen också.

MJ. Men där var ju många andra vita.

IR. Ja där var många vita. Men jag var ju ensam läkare hela tiden där. Så det gjorde ju att man ändå mitt uppe i allt ihop ändå var rätt ensam när det var som mest att göra. Men kontakten och stödet det hade jag ju, både från mina svenska vänner, och framförallt från mina afrikanska vänner naturligtvis. Sen där, sen har ju...

MJ. Muchokvi, arbetade vi ju ihop med några, både vita och massvis med afrikaner. Och sen när vi kom ut till Niamsarati, där...

IR. Då är det du och jag och afrikanerna. Och vi hjälps, vi har nog inte något. Det står någonting om liksom relationer och prestige och hierarki och sånt där, men jag kanske läste mellan raderna?

IS. Ja, nästa fråga. Hur dynamiken eller uppdelningen av arbetet har varit i grupperna och mellan er två?

MJ. Ja i grupperna där vet jag inte...

IR. Ja i grupperna där var vi ju arbetsledare då för våra afrikaner, det var vi ju naturligtvis. Men dem hade ju mycket också naturligtvis att komma med.

MJ. Sen i Niamsarati där har vi levt som en stor familj med afrikanerna. Där alltså ungarna var ju lika mycket hemma hos som de var i sina hem. När Ingegerd blev lite dålig och fick åka hem. Då kom en liten sjuåring och sa till mig, nu Marita nu ska du inte vara orolig, jag tar hand om dig. Så man har levt tryggt, de har vart en stor familj.

IS. Det är skönt ändå så när man får uppskattning från lokalbefolkningen.

MJ. Ja, det är, det har inte vart några större bekymmer.

IR. Nej men det är klart att, när vi hade en pojke nu som. En muslimsk pojke, som verkligen var tillsammans med våra kristna afrikanska ungdomar, och verkligen upplevde då att han ville bli en kristen. Då blev det spändare genast, genom den muslimska Shehed alltså muslimprästen och så. Men alltså det får man ju räkna med alltså, naturligtvis. Så där fanns det ju det, men som personer har dem ju alltid stått på våran sida när det gäller, där vi har jobbat med sociala arbetet så att säga. Sen är det ju lite mer spänt om man predikar, men nu har ju vi sagt till varandra så här, att vad vi vill göra det är att vara där ute och visa Jesus kärlek. Visa vad vi själva upplevt, utan att på nått, utan att försöka värva dem om du förstår hur jag menar? På nått sätt. Sen har vi ju våra, afrikaner som också evangeliserade där ute.

MJ. Men, den konflikten som jag var med om, den var inte med medarbetare, men jag blev utsatt för en sak.

IR. Ja men det var ju inte för att du var, det var nog inte för att.

MJ. Jo det var för att vi var kristna. Det visste jag inte om, vi hade vart. Det var så att jag blev sjuk i nått som heter filaria, inte malaria utan filaria. Som är lite annorlunda, vi visste ju inte riktigt vad det var och sånt där, Men långt efteråt så fick jag reda på, av dem andra. Vi åkte hem till Sverige, till Mexiko då på nån föreläsning. Sen kom vi hem hit till Namisarati, och då kom en tant till mig och frågade. Hur mår du? Jo jag mår bra. Så sa hon, får jag komma hem till dig och prata? Ja, sa jag, kom du. Så kom hon så vi gick hem, hon ville inte prata med mig nere på dispen utan vi gick hem. Och så sa hon, nu vill jag veta. Vad är det du vill veta då? Jag vill veta, är det din gud, eller är det dem västerländska medicinerna som gör att du lever? Ja sa jag, det väl både och, varför frågar du en sån fråga? Så sa hon, vet du inte vad som har hänt? Nae? Dem har betalt en medicin, ja en, vad ska vi kalla honom?

IR. En healer eller? Nae inte en healer?

MJ. Nae, besvärjare, kan man väl sag.

IS. En shaman av något slag?

IR. Nja, han var inte muslimsk iman, utan han var en trolldokter kan vi gott kalla det för.

MJ. Han har kommit ner till vår, tomt säger vi här. Och där har han grävt ner någonting, har besvurit dig, och han har spottat tre gånger. För skulle du dö, för då kunde inte Ingegerd fortsätta själv. Så där nere i Afrika spelade jag första fiol, här hemma är det alltid hon som spelar första fiol. Men då undrade hon om det var det som gjorde att jag blivit sjuk. Jag sa att jag trodde inte det, för jag visste ju att jag blivit stungen av mycket myggor, vi hade vart ute på ett uppdrag. Vi hade så många sjuka jag kunde inte säga nej till dem, Ingegerd måste inte bra utan fick ligga i båten med ett nät. Och jag fick ta hand om så många jag kunde, och där blev jag så rejält stucken. Så jag tror att jag fick filarian där, och så sammanföll det med att denna hade då besvurit mig. Så dem trodde ju det var därför som jag var sjuk. Så det fick vi förklara. Så det har vart lite motstånd så där men det har ju liksom inte vart med medarbetare.

IS. Vem avgör destinationen för insatsen?

IR. Ja, nu... Det är en ganska, ja. För oss, hur ska jag förklara det här nu. När det gäller det här sista stället vi var på i 25 år, det var en ganska fantastisk upplevelse som, vi berättar det även fast det kanske kan vara svårt för dig att förstå det. För att det var så här att, jag blev ju placerad från Kongo ner till det här för tillfället. Att hjälpa till på sjukhuset där Marita var husmor. Och när vi såg den här nöden och svälten, så gick det och malde inom mig, men det var något mer. Alltså jag upplevde faktiskt, mycket märkligt att gud kallade mig, och det kan låta vulstigt och konstigt. Men för mig var det så naturligt vet du. Att gud ville att jag skulle ut där i det där träsket, där jag skulle jag jobba. Och jag sa det att gode gud att det begriper du väl.

MJ. Du var först i Muchokvi senare fick det det andra.

IR. Ja jag var ju i Muchokvi då, jag var ju där ute i sjukhuset, och sen att jag skulle dit ut. Ja jag var ju ansvarig för ett missionssjukhus, missionsläkare fanns det ju inte gott om. Så att jag tänkte att gud det kan ju aldrig gå. Men det malde och malde och malde allt, vi skulle göra en insats där ute. Så en gång vid frukostbordet, så säger jag till Marita så här. Du, vad skulle säg om vi upplevde att. Så sa jag ju vi, eftersom vi var ju ett team och vi skulle inte klara ett sånt här jobb, varken den ena eller den andra, för sig själv. Vad skulle du säga om vi upplevde att vi skulle åka ut i träsket, dit ute där dem har det så jättejobbigt. Då säger hon så här, äntligen, jag säger vad menar du med det? Jo, säger hon, att jag har känt inom mig att där ute har vi en uppgift. Men jag tänkte att, liksom det är ju inte klokt, jag kan ju inte gå att säga till Ingegerd att vi har en uppgift där ute. Hon är chef för sjukhuset, och jag är husmor, och vi har ju inga andra som kan fortsätta här. Så då säger hon som, lilla barnsliga tror hon då, då gud får du faktiskt tala om det för henne själv. Så det hade han tydligen gjort då. Så det var faktiskt nästan som en vision, om man får uttrycka, det är ett starkt ord för det. Men vi upplevde det nästan så.

IS. Men tolkar jag det rätt då om det är liksom, ni som missionärer som beslutar vart ni vill resa, och inte kyrkan eller...

MJ. Nae, det. Vi tog kontakten med missionsstyrelsen här hemma, och dem tyckte det var högst olämpligt att vi åkte ut som två ensamma kvinnor. I ett muslimskt

distrikt. Så där möte vi på, men från våra hemförsamlingar, det är nämligen så att innan var det inom pingst väldigt lokala församlingar. Var och en skötte sig själv liksom, där mötte vi inget motstånd.

IR. Dem var väldigt supporting, dem sa sen att om du upplever det så är det säkert. Då ska vi stötta dig allt vad vi kan. Men sen fick vi ju också de stora männens välsignelse.

MJ. Och då kom vi det där, vi upplevde det ju liksom det så. Och det är ju liksom inga storverk vi har utfört eller så, men lite här och lite där.

IR. Vi har fått vara där i 25 år, där ute i träsket.

IS. Vad påverkar vid beslut för destination.

IR. Ja det är precis det vi har sagt. Vi upplevde det så.

MJ. Ledning kallar vi det för.

IR. Ja som om gud själv ledde oss, om gud själv får vara så pretentiös.

IS. Absolut, det är ert perspektiv jag är ute efter, så hu ni avgör det. Ni ska inte känna att det är fel svar. Vilket kriterier ställs för att definiera som fattiga och behov av hjälp och sådär.

IR. Det är en svårare fråga, där ute menar du?

IS. Ja.

MJ. Vatten, är viktigt att dem har.

IR. Ja men som han sa, fattigdomen som sådan, att vara fattig.

MJ. Ja, man är fattig om man inte har vatten.

IR. Och har man inte mat för dagen så är man fattig. När de kommer ut för, när det var o-år då.

MJ. När det är torka, när vi inte fått regn när vi skulle. Då smög sig fattigdomen på. Jag kommer ihåg när en liten kille kom till mig och sa. Marita tom på in a jasa, m in mage gör så ont. Jag har inte fått mat på 3 dagar. Kan du hjälpa mig annars så går jag inte till skolan mer. Så det, då känner man sin begränsning, för jag kan inte hjälpa alla 200 som finns i byn. Men vi har upplevt verkligen svåra tider.

IR. Ja och att dem har stått och stannat och sagt, hjälp oss. Sen har vi ju ett problem där för, vi hade ju ingenting. Sen fanns ju vildsvin, så jätte goda, men du vet att dem äter ju inte det. De är ju muslimer. Så vi upplevde ju inte, vi kunde ju äta goda vildsvinsstekar.

MJ. Ja alltså dem gjorde fällor. Och sen så, på nått ställe där jag kom, så stannar

dem bilen, så sa dem du Marita vi har kött här till dig. Jaha? Men du får hoppa ner i gropen själv, och binda upp. Så det, är det säkert det, sa jag. Jag är ingen jägare, jag är missionär... Och då hade dem, hur de nu hjälpte mig ner, men jag fick gå ner i en djup grop. Och så binda om framben och bakben, så hissade dem upp den, och sen fick jag den i bilen. Så sen när jag kom hem så några kristna pojkar de hjälpte mig att stycka upp den. Och sen så delade vi på maten, alla vi.

IR. Som åt vildsvin då.

MJ. Och sen fanns det ju fisk. Vi bodde ju i ett delta, så det var mycket fisk.

IR. Och räkor.

MJ. Men som en dag hade jag några som grävde efter olja lite längre bort från oss. Dem kom förbi, men jag hade inte nått fett så jag kunde steka min fisk. Men då var han så bussig, så han gick hem till sin, och så skickade dem massor fett. Så vi hade det lite svårt vi också där borta.

IR. Jag minns inte vilka det var som grävde, var det Shell?

MJ. Shell tror jag att det var.

IR. Dem hade ju inne i skogen där liksom, uppsatt för de grävde efter olja då. Och kom man förbi där då blev man ju inbjuden då naturligtvis, och så fick man kaffe med grädde och så fick man se en James Bond film.

MJ. Sen så hade dem air-kondition.

IR. Ja det var ju lycka. Men dem var ju generösa mot oss. En dag så kom dem med ett helt flak med sån här dricka.

MJ. Dricka ja, när jag var sjuk.

IR. Men dem försvann ju snart, dem var bara och grävde sen så stack ju dem.

MJ. Dem hade inte så mycket missionsarbete.

IS. Nej dem har väl kritiserats i efterhand av många olika. Ställs det motkrav mot dem fattiga?

IR. Det där är ju en ganska svår fråga. För motkrav, att dem vill att man ska göra något. För är man i en by, där det inte finns arbetstillfällen, dem fiskar ju bara, då männen är ute och fiskar. Det finns ju inga arbetsmöjligheter som kan ge lön. Så vad ska man kunna kräva? Att dem ska odla, att dem ska gräva, att dem ska göra en åker, det kräver vi ju alltid.

MJ. Ja men när det gäller barn och sånt, så fodrar vi ju att dem ska prestera nånting när de får hjälp med skolan. Att dem inte, att det inte fungerar. Där kan man väl säg är krav eller?

IR. Vi försöker ju alltid, och sen vad vi försöker är ju, att inte bara ge det som kan hjälp, utan ge möjlighet till att de ska få det. Att man ger redskap till att hur man använder åkern, inte bara färdig skörd. Då blir det ju ett motkrav att dem får ett redskap och hacka, och de får då hacka själva.

MJ. Som moder Theres sa, ge dem ett fiskespö istället för att ge dem pengar, eller så där. Det där har vi försökt ha med hela tiden, så mycket det går.

IS. Vad bestämmer typen av insats. När man liksom sitter här hemma i Sverige, och ska åka ut och liksom. Vad är det som avgör, med den insikten som ni har för arbetet.

MJ. Alltså det, det har ju mognats fram under åren. Jag var ju först narkosköterska på ett, etablerat missionssjukhus, sen kom jag ner till Muchokvi, där det var mycket annorlunda och mycket nytt allting. Sen så var det de som vi upplevde som en kallelse, att gå ut till deltat och börja arbeta där. Bland människor som inte hade någon hjälp alls, utan det ena har gett det andra. Det är inte som hemma i Sverige, där sitter man och räknar ut varför man ska göra.

IR. Men när vi började sjukhuset i Kongo då, dem tidigare. Då var det ju Afrikanerna som drev på det, vår afrikanska ledare, jag kommer ihåg jag var ute på en mellanperiod när jag var färdig läkare. Ingenere, dem kallade mig för det där ute, jag heter Ingegerd det kunde de inte säga. Ingenere titta, då hade han varit hos guvernören och fått godkänt att vi skulle börja sjukhus på Linera, det där seminariet som det hade varit förut där. Folkskole seminariet. Och så sa jag det, jaha men vem ska betala det här då? Ja men det får väl missionen göra, sa han. Så att de var dem som drev på, och sen fick jag då föra vidare frågan hem till Sverige, och det var ju lite trögare, för ett sjukhus kostar ju massor med pengar. Utan då kommer jag till missionsstyrelsen där i Sverige, och så sa, jag var den första läkarmissionären i Kongo utav pingstmissionen här. Så det fanns ju inte något färdigt program på något sätt. Då sa man, du kan väl liksom vara distriktsläkare då, det sa dem. Men du vet att kommer man ju ut dit och inte kan hantera en kniv och operera, då är man ingen riktig doktor. För det fanns ju oerhörda behov. Dessa jätte stora... som inte hade fått någon hjälp någonstans. Så att det fanns ju hur mycket, så fort vi fick i ordning det första primitiva operationssalen, som då var långt ifrån färdig. Så stod ju patienterna i långa, långa rader för att bli opererade. Så behovet var ju sagt, det hade man ju hittat.

MJ. Men det är en ovanlig utgång att en ledare är så, men han var duktig.

IR. Han var ju liksom speciell, det var han. Han blev den första Kongolesiske ledaren för missionen. Så att säg, innan hade det vart en vit ledare där.

IS. Har ni märkt av förändringar kring typen av insats under era år?

MJ. Ja.

IR. Ja visst.

MJ. På många sätt, förr var det ju den formen att man var missionär, det var

liksom livstidskallelse, sen kom det moderna med mycket punktinsatser i olika saker. Och nu när det gäller vårt land, Tanzania som vi har arbetat. Så har vi ju sett hur dem tar över mer och mer, och det är ju den utgången vi ska ha.

IR. Och sen dem som kommer ut då, låt oss säga läkare då. Det är såna som har specialistutbildningar då, som kommer ut. Punktinsatser för att liksom hjälpa på ett område där dem inte riktigt har kommit ifatt. Och sen starta det, och sen fortsätter de själv. Så att det är på det sättet väldigt annorlunda. Väldigt annorlunda.

IS. Finns det långsiktiga mål med arbetet?

MJ. Nej men vi har väl nått fram dit där dem tar över det. Och dem fortsätter, men målet. Vad dem har för målet, det är ju inte vi som styr det, utan vi har kommit till den änden där dem tar över. Och sen, det var väl vårt mål.

IR. Och sen att dem fortfarande kan behöva stöd, kanske ekonomiskt. Och dom kan få det, men där blir ju, det blir ju inte vi som personer som kan göra det. Utan det blir ju projekt här hemma och då från ledning för Pingstmissionens utvecklingsarbete. Att dem kan gå in med punktinsatser såna som kan hjälpa.

MJ. Exempel hjälpt till med det elektriska, gjort ett, dem hade ett vattenfall. Då går det en turbin där fick, bra med el och så sett. Såna där olika insatser, att det går vidare. Så får jag väl säga att, så är det. Och det finns ju ingen sjukvård som drivs med vinst, utan när det gäller sjukvårdsarbete så är det ju alltid lite behovet.

IR. Så mycket utav det, låt oss säga PMU, Pingstmissionens Utvecklingsarbete i Stockholm, dem har ju insatser på dem två sjukhus som vi har i Afika. Eller två i Tanzania och ett i Kongo alltså.

IS. Känner ni till hur arbetet följs upp efteråt.

IR. Ja vi har ju ständig kontakt med dem, det har vi ju. Överallt. Och det är ju det som känns så roligt med allting, att vi får vara med fast vi inte...

MJ. Det gäller oss privat. Men sen är det ju mycket också som mycket av pingstmissionens u-landshjälp följer.

IR. Ja de har ju mycket, i och med att SIDA har ju gått in med en hel del på de större projekten. Nu har vi bara sett dem två små grejerna som vi har gjort. Men dem större projekten har ju SIDA gått in del med. Och dem kräver ju väldigt mycket, redovisning. Väldigt mycket.

MJ. Och uppföljning är det väl inte precis, men forskningsarbete som vi har varit involverade i, men det fortsätter här hemma i Sverige, för vi har haft så mycket prover med hem, så det finns uppe i Karolinska.

IR. Ja och det är ju jätte roligt att det ligger tusentals prover uppe på, frusna blodprover uppe på KS i Stockholm. Och faktum är att det är åtminstone ett par stycken som har doktorerat på våra barn, om jag får uttrycka mig så. Som har

liksom använt proverna från vår, som vi har tagit fram. Som vi bara inte själva har kunnat bearbeta. För man kan ju få ut hur mycket som helst utav dem proverna vi har tagit. Och det menar dem att det finns, det kan de arbeta i årtal med det som finns där.

MJ. Dem har gjort det.

IR. Dem har gjort det, och kommer fortsätta göra det, och det känns ju jätteroligt. Men då blir det lite lustigt, vet du, för då får man liksom ett e-mail ifrån, ja Japan eller var det filipinerna eller?

MJ. Det var Japan.

IR. Ja, och då skulle jag skriva under någonting. För det första så begrepp jag inte ett ord, det var på molekylär nivå, men dem hade använt våra prover, och gått ner på molekylär nivå. Men eftersom jag var den, och vi den som hade samlat materialet och visste den lokala situationer så måste vi ha vårt namn med. Det känns nästan lite löjligt när man inte förstod vad det stod.

IS. Nej det kunde ju nästan stå vad för något som helst.

IR. Ja.

IS. Följer ni aktivt nationell eller internationell utvecklings och biståndsdebatt?

IR. Ja det försöker vi givetvis göra här hemma, ja det gör vi.

MJ. Absolut.

IR. Så mycket vi kan, där ute blir det ju inte, men nu har vi ju varit hemma ganska länge. Men det är vi ju väldigt intresserade utav.

IS. Påverkas ni utav dessa?

MJ. Vi gamla pensionärer, vad ska vi göra? Påverkas... Ibland blir man lite upprörd

IR. Ja man kan ju tycka lite saker ibland, till exempel bara en sån sak där, Gunilla Larsson, nej Johnsson, nej vad hette hon? Den där biståndsministern. Hon hade en annan märklig syn på, hon menade att om hon satte bidrag till exempel PMUs utvecklingsarbete, så blev det särintressen. Men det hade ju vi lite svårt att begripa. Det är ju inga särintressen. Jag menar det var ju inte till pingst hon gav det, det var ju till utveckling i landet. För ett jättestort sjukhus i Bukavu som är världskänt nu för hjälpen till våldtagna kvinnor. Det är ju inget särintresse. Verkligen inte. Utan där tycker jag. Men nu är det någon annan där kanske...

MJ. Nej där, det var inte så roligt där under henne.

IS. I vilket forum följer ni utvecklingsdebatten?

MJ. Radio, tv och tidningar.

IR. Ja det blir väl mest så.

MJ. Ja och sen information som man får från PMU, det får vi ju lite.

Är ni bekanta med missionsvetenskap?

IR. Du jag har under många, många år. Från början så fick jag

MJ. Vad hette tidningen?

IR. Från början var det ju inte så lagt på så vetenskaplig basis, sen blev det de. Du fick den gratis från församlingen då, men sen sista åren.

MJ. Men jag tror den har upphört, har den det?

IS. Det vågar inte jag svara på.

IR. Vi följer ju trots allt missionsvetenskapen så gott vi kan, via dem vi känner också. Som till exempel, den som du visade den franska om pingstmissionens i Burundi. Det är ju en god vän till oss som skrivit den, hon har jobbat i Burundi i många år.

MJ. Den är på franska så jag har inte läst den.

IS. Det är inte mitt starkaste språk heller.

MJ. Oui, oui.

IS. Är ni bekanta med befrielse teologin?

IR. Inte mycket. Därför att, det är som i Syd Amerika va? Nae inte särskilt mycket faktiskt, Det har väl inte.

MJ. Nått annat också kanske?

IR. Jag har sett den där mässan som, vad hette den missa... Som är skriven av nån som jobbade, som var helt fantastiskt. Men annars kan vi inte säga något mer så. Det har liksom inte varit aktuellt på det sättet. Vi tycker ju liksom att vi har kämpat på deras sida under alla år som vi har varit ute, och när det var kolonialism. Man var ju förtvivlad ibland, jag kom ju ut när det fortfarande var koloni i Afrika, och i Kongo. Men vad som, jag vet inte om du har läst den här boken, kung Leopolds vålnad.

IS. Nae.

IR. Den är, porschilld, jag vet inte vad han heter i efternamn... engelsk journalist som verkligen beskriver hur fruktansvärt det var under kolonialismen. Då, och du vet att där är även svenskar, affärsmän då, på östsidan där hade de ju gummiplantagen. Man menar att de högg händerna av folk som inte längre

levererade tillräckligt med gummi. Han nämner ändå en svensk missionär som hette, en baptist som hette sjökvist i den boken. Att han kämpade och kämpade och skrev hem till Europa om vad som hände. Men hade väldigt svårt att få gehör för det. Att han ändå verkligen fick med att det var en kamp från missionärernas sida. Visst har vi ju gjort mycket fel också vi som missionärer, men vi har försökt.

IS. Ja och allting måste ju ses till tidens kontext då också.

IR. Ja just det.

IS, Förklara förhållandet som du ser det mellan kyrkan och missionär.

IR. Mellan kyrka och missionär. Kyrkan i Sverige och missionären eller?

IS. Båda delarna.

IR. Båda delarna. När det gäller mellan kyrkan och missionären här hemma i Sverige, så har vi ju haft underbara församlingar som har stöttat oss på alla, alla, alla sätt alltså. Det betyder ju väldigt mycket, min hemförsamling som har underhållit mig i Stockholm i citykyrkan i Stockholm. Och Marita har fått härifrån Helsingborg. Och när det gäller kyrkoförsamling där ute så, ja vad ska jag säga, vi har ju arbetat under väldigt små förhållanden under kyrkan. Eftersom det var så väldigt, väldigt få kristna där vi var, det var ju bara muslimer nästan. Så där har vi ju varit med och hjälpts åt och vi har ju varit med och hjälpt till i församlingen och predikat och så där. Och det har aldrig känts som om det har varit någon konkurrens, aldrig. För dem har aldrig varit över oss så att säga där, när det gäller det evangeliska. Vi har aldrig varit dem som stått över någon och bestämt utan vi har stått mer eller mindre under dem.

IS. Hur definierar du en missionär?

IR. Ja det betyder ju sändebud egentligen. Nån som är sänd, och det enklaste är väl att. Jag upplever att en missionär, jag själv upplever det så för min egen del att jag fått ett kall så att gud då med gudskärlek visar människorna att det finns någon som älskar dem också. Så definierar jag en missionär. Och du då (Riktat frågan till Marita som just kom tillbaka in i rummet).

MJ. Jag vet inte, hur var frågan?

IS. Hur definierar du missionär?

MJ. Missionär det betyder sändebud.

IR. Precis vad jag har sagt.

MJ. Och det är, att man har varit ett sändebud om kärlekens gud.

IS. hade ni nått mer att tillägga angående definitionen?

MJ. Nae, det är sändebud. Naturligtvis inte att vi ska påtvinga någon någonting,

utan bara finnas. Det står i skriften som vi läser mycket, bibeln. Där står att vi ska vara Kristusbrev. Så upplever jag att så vill jag vara.

IS. Vilken roll hade religionen för er som missionärer.

MJ. A och O.

IR. Ja naturligtvis.

MJ. Det är på den vi upplevde vårt engagemang.

IR. Ja naturligtvis, det är en upplevelse av guds kärlek.

IS. Det var sista frågan jag hade, är det något ni vill tillägga själva?

MJ. Nej alltså, det är väldigt, när jag växte upp och sånt där. Om man talade om missionärer, då upplevde vi det som något positivt, och sen, har man ju då varit ute i missionen i alla dessa år. Och så kommer man hem till Sverige, vi bodde på ett annat ställe och jag höll på i trädgården, och Ingegerd höll på med datorn som hon inte var så high på. Det gick i sönder, det var det och så, hade jag en ny granne där. Och så stannade han och hälsade på mig, och så sa han, bor du ensam. Nej jag har en kompis också, men hon har sånt besvär med datorn. Med datorn, varför säger ni inte till mig. Ja sa jag att det kunde ju inte jag veta. Ja sa han jag kan allt om dator. Då kan jag komma över och hälsa på er. Ja det kan du göra, bara kom sa jag. Och så gick han, han bodde på andra sidan av kvarteret, och han kom. Och han hjälpte Ingegerd jätte mycket och så där. Och sen så, sen så fick han då höra att vi var missionärer, och han läste den boken där det står en del av det vi har berättat ikväll. Och då så sa jag till honom en dag sen när jag mötte honom, ja vad tycker du om det? Är ni riktigt kloka? Gå ut och fördärva era liv på det sättet, arbeta för inga pengar, hur kan ni? Så jag förstår att här hemma i Sverige har man en helt annan uppfattning, man har ingen uppfattning om att det är något bra. Det finns väl människor som kan tycka det, men den stora allmänheten är helt främmande för det.

IR. Men det som jag tycker har varit svårt det är att de har anklagat oss för kulturmord. En del har ju sagt det, ja det var ju länge sen. Men det vet jag inte om det finns kvar.